

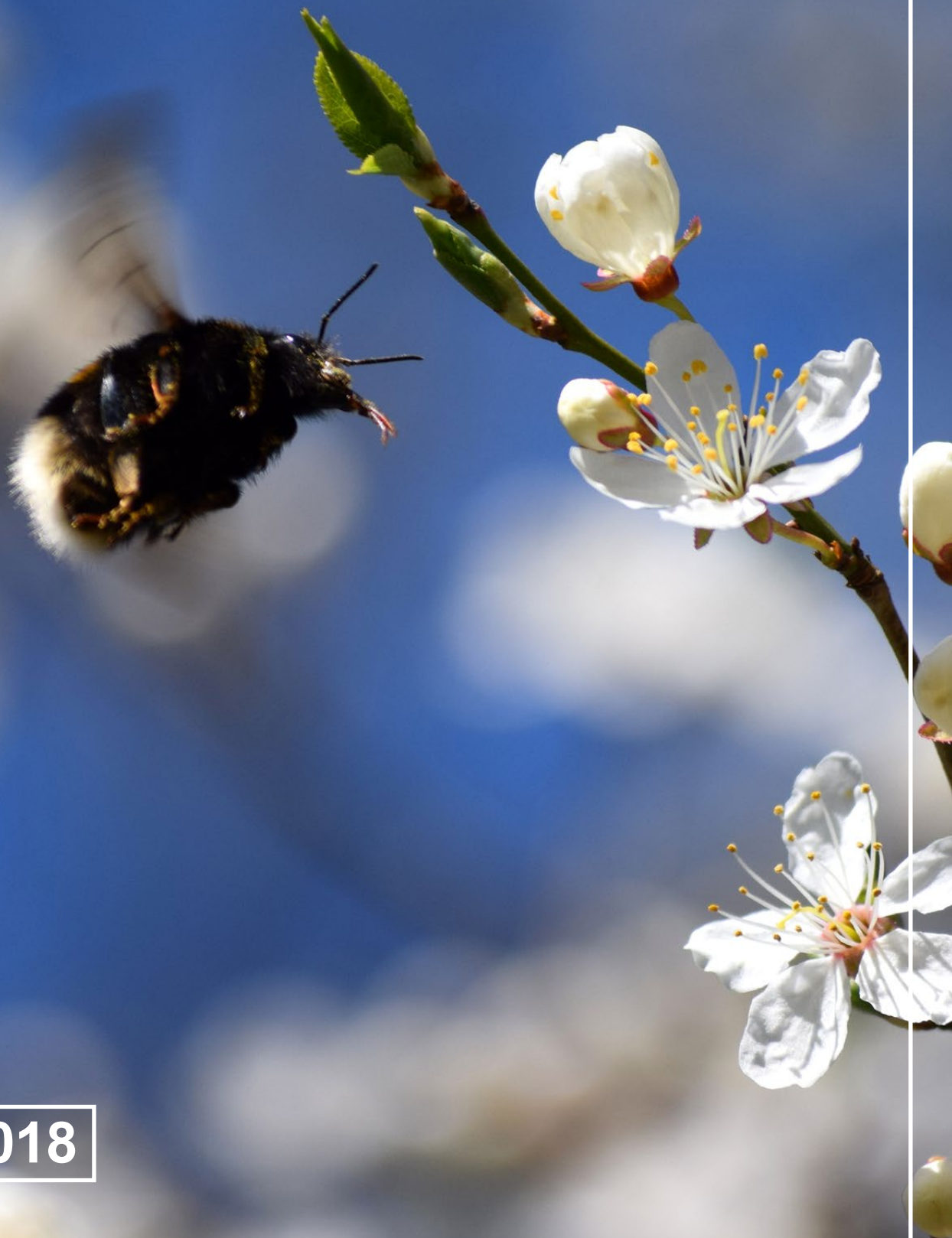
KORTLÆGNING OG ANALYSE

LANDSBYKLYNGEN

GUDMEKONGENS LAND

2018

Denne rapport er udarbejdet af Sekretariat for landsbyklynger, DGI Landskontor, Vingsted Skovvej 1, 7182 Bredsten. Rapporten er en del af kampagnen Landsbyklynger, som er et samarbejde mellem Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden.

Udgivelsesår: 2018

Layout: DGI Marketing

Tryk: DGI Butik og Print (job nr. 27024)

Fotos: Bragt med tilladelse fra Landsbyklyngen Gudmekongens land

Se mere på www.landsbyklynger.dk og www.gudmekongensland.dk

INDHOLD

4	1. INDLEDNING
6	1.1. HVORFOR ETABLERE LANDSBYKLYNGER?
8	1.2. PROCES OG METODE
10	1.3. RAPPORTEN
12	2. HOVEDRESULTATER
12	2.1. DEN GEOGRAFISKE OG DEMOGRAFISKE ANALYSE
12	2.2. BORGERUNDERSØGELSEN
14	3. LANDSBYKLYNGEN GUDMEKONGENS LAND
15	3.1. BELIGGENHED OG GEOGRAFI
15	3.2. SAMARBEJDET I DAG
16	3.3. DEMOGRAFISK UDVIKLING OG PROFIL
20	4. HVAD MENER BORGERNE
21	4.1. TILKNYTNING OG TILFREDSHED
24	4.2. OPTIMISME
25	4.3. ORGANISERING AF SAMARBEJDE
27	4.4. KOMMUNIKATION
30	4.5. FRIVILLIGHED OG BORGERINVOLVERING
32	4.6. KOMMUNESAMARBEJDE
34	4.7. MØDESTEDER
37	4.8. AKTIVITETSUDBUD
44	5.1. FOKUSPUNKTER I FREMTIDEN
44	5. FREMTIDSPERSPEKTIVER
47	5.2. DET VIDERE ARBEJDE MED LANDSBYKLYNGEN
50	6. LITTERATURLISTE
51	7. NOTER

1.

INDLEDNING

Denne rapport handler om landsbyklyngen Gudmekongens land, som ligger i Svendborg Kommune. Gudmekongens land er en del af kampagnen Landsbyklynger. En kampagne, som i 2017-2019 søsætter 24 landsbyklynger fordelt over hele Danmark. Bag kampagnen står Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden.

I området omkring byerne Gudme, Gudbjerg, Hesselager og Oure har en gruppe borgere taget initiativ til at skabe en landsbyklynge, som skal genskabe nærheden, væksten og tidligere tiders stolthed. Initiativet til Gudmekongens land, som landsbyklyngen hedder, udsprang på et borgermøde omkring kommuneplanen for Svendborg Kommune i slutningen af 2016. Efterfølgende har en bred vifte af lokale aktører udvist opbakning til projektet og interesse i klyngen.

Både beboerforeninger, ildsjæle og erhvervsdrivende har været med i opstarten, som bl.a. har budt på flere visionsmøder i forbindelse med udarbejdelsen

af ansøgningen til projektet. I juni 2017 blev klyngen udvalgt til at deltage i kampagnen Landsbyklynger.

Udfordring

Klyngens geografiske område udgøres af den gamle Gudme Kommune, som eksisterede mellem de to kommunalreformer i hhv. 1970 og 2007. I den periode var området kendetegnet ved en særlig sammenhørighed, som borgerne nu ønsker at finde tilbage til. De enkelte lokalområder kan i dag stadig finde nærheden og sammenholdet, som tidligere prægede deres hverdag, men området som en helhed mangler et samlet fællesskab.

Efter kommunesammenlægningen i 2007 har borgerne oplevet, at kommunen er blevet fjern, og servicen er forringet. Der er blevet længere til beslutningstagerne og gennemskueligheden er blevet mindre.

Derudover er klyngen udfordret på et fysisk parameter. Flere af byområderne mangler at gennemgå en transformation og fornyelse, efter de tidligere

handelsstrøg ikke længere fungerer på samme måde som før i tiden. Nogle af lokalområderne er præget af tomme huse, samt huse opkøbt som udlejningsejendomme, hvilket i mange tilfælde medfører manglende vedligeholdelse. Desuden står flere tidligere erhvervsbygninger ubrugte hen.

På samme måde som byudviklingen ikke har fulgt med tiden, har infrastrukturen heller ikke. Der mangler bl.a. cykelstier, og den offentlige transport er ikke tilstrækkelig. På den måde tvinges eksempelvis forældre til i bil at bringe og hente deres børn til og fra fritidsaktiviteter. Det til trods for de ellers korte afstande mellem byerne i klyngen.

Befolkningsprognosen for området viser, at borgernes gennemsnitsalder vil stige, og at kun få børnefamilier vil flytte til. I den forbindelse forventes et fald i antallet af erhvervsaktive. Den demografiske udvikling vil blive omtalt yderligere senere i rapporten.

Motivation

På de afholdte visionsmøder har det været tydeligt, at mange borgere med landsbyklyngen Gudmekongens land ønsker at genfinde den nærhed samt det fællesskab og samarbejde, som tidligere har præget området. Man ønsker gennem klyngen at gøre en ekstra indsats for at få styrket samarbejdet og netværket på tværs. Et styrket samarbejde skal være med til at sikre kvaliteterne i området. Der

skal sikres gode rammer for børn, familier og ældre, med fokus på et aktivt liv. En vigtig del af arbejdet med landsbyklyngen er at fremhæve og synliggøre de styrker, som allerede er i området. Den lokale opbakning til projektet er stor, hvilket bl.a. kommer til udtryk i de utallige foreninger, organisationer, landsbyråd og borgerforeninger, som støtter op omkring klyngen.

Landsbyerne i klyngen har de seneste år oplevet en opblomstring af engagement og entreprenørskab. Således er der allerede sat gang i flere lokale aktiviteter i hele klyngeområdet. Der er pustet nyt liv i både beboerforeningerne og lokalrådene. Bl.a. arrangeres i dag forskellige typer af sociale arrangementer som eksempelvis fællesspisninger.

Det majestætiske navn, Gudmekongens Land, trækker tråde tilbage til det fyrstesæde, som var i området omkring Gudme i den yngre bronzealder. I området er der fundet flere store guldskatte og gamle bopladser. Selvom de for længst er gravet op og bragt i sikkerhed på Nationalmuseet, så håber klyngen, at området gennem samarbejde igen kan genfinde den fyrstelige stolthed. Denne gang omsat i fortællinger, netværk og handlinger.

1.1. HVORFOR ETABLERE LANDSBYKLYNGER?

Udfordringerne i Svendborg Kommune og i landsbyklyngen Gudmekongens land er ikke unikke. I Danmark er befolkningstallet stigende, men stigningen er ujævnt fordelt og gælder ikke for en række af landdistrikterne. Imens særligt Østjylland og det østlige Sjælland de seneste ti år har oplevet stor vækst, så har en række kommuner i Nordjylland, Vestjylland og det sydlige Danmark samt ø-kommunerne oplevet en befolkningsnedgang¹.

Parallelt med denne udvikling sker der en række interne forskydninger i befolkningssammensætningen. Bl.a. er gennemsnitsalderen i Danmark stigende. En tendens, som er tydeligst i yderområderne, hvor de unge flytter væk, og de ældre bliver tilbage².

Det betyder, at mange landsbyer i yderområderne i dag har svært ved at fastholde deres eksistensberettigelse som selvstændige, bæredygtige landsbyer. Tidligere kunne man bo, arbejde og have en aktiv fritid i landsbyen, men mange landsbyer oplever i dag, at skolen lukker, busruter bliver nedlagt, og købmanden drejer nøglen om. Det medfører et behov for omstilling for de mennesker, som bor i landsbyerne.

Endvidere giver det et øget pres på tilpasning af den kommunale service, når der bliver flere ældre og færre i den arbejdsdygtige alder. Mange kommuner arbejder derfor som en del af den kommunale landdistriktsstrategi med i højere grad at udnytte ressourcer og sammentænke funktioner på tværs af landsbyer. Det kræver, at man søger dialog med borgerne om udviklingsmuligheder og løsninger.

Fritids- og foreningslivet rammes også af de faldende befolkningstal i mange landdistrikter. Foreningerne bliver pressede på antallet af medlemmer, faciliteter, ledere samt frivillige, og deraf udfordres de økonomisk.

Landsbyer står stærkere, når de står sammen

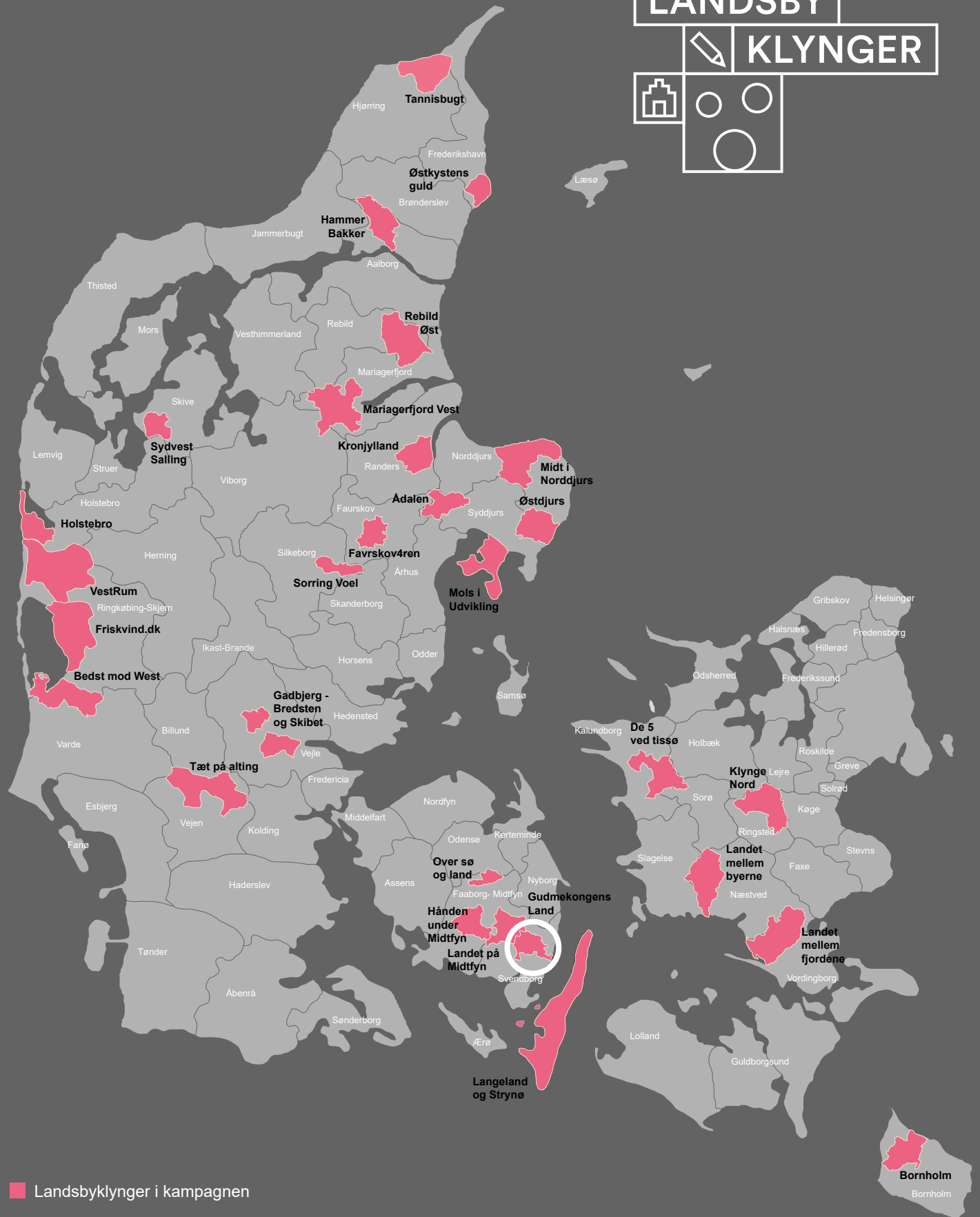
I 2015-2016 gennemførte Realdania og DGI i samarbejde med fem af landets kommuner *Pilotprojekt Landsbyklynger*. Evalueringen af pilotprojektet viste, at landsbyer står stærkere, når de står sammen. At landsbyer, som ligger i nærheden af hinanden, kan drage fordel af at samarbejde om og prioritere mellem forskellige tilbud og faciliteter. Derigennem kan landsbyerne styrke fællesskabet og livet i landsbyerne, samtidig med at den kommunale service og drift optimeres³.

Det er erfaringerne fra pilotprojektet, der arbejdes ud fra i landsbyklyngen Gudmekongens land. Det betyder, at den overordnede tilgang er, at landsbyer står stærkere, når de står sammen. At landsbyer, der samarbejder, kan bruges som strategisk værktøj til udvikling af landdistrikter.

DEFINITION AF EN LANDSBYKLYNGE

En landsbyklynge er et antal landsbyer, der samarbejder om fælles strategiske mål. Det sker i en netværksstruktur, hvor landsbyerne benytter hinandens styrker til at udvikle både den enkelte landsby og hele klyngen. Landsbyklynger handler om at skabe en fælles stedsidentitet, socialt fællesskab og om at samles om fælles fysiske faciliteter og aktivitetsmuligheder⁴.

1.2 PROCES OG METODE

At etablere en landsbyklynge vil sige, at de deltagende landsbyer og bebyggelser i et geografisk afgrænset område gennemgår en proces, hvor de skaber et nyt fællesskab.

Processen for etableringen af en landsbyklynge strækker sig over 18 måneder og består af fem faser.

Forud for opstart og den første fase sker en prækvalifikation, hvor kommunen i samarbejde med lokalsamfundet udarbejder den ansøgning, der kvalificerer optagelsen i kampagnen.

I den første fase etableres projektet med en styregruppe, som bliver ansvarlig for projektet og varetager dets overordnede styring. Ligeledes kommunikerer projektet bredt ud, og der rekrutteres frivillige, som ønsker at engagere sig i det nye samarbejde.

I anden fase udarbejdes en kortlægning af klyngen med fokus på de potentialer, der kan styrke klyngens identitet og udvikling. Denne del består bl.a. af en borgerundersøgelse, som sendes ud til alle borgere fra 16 år og opefter i klyngens geografi. Ligeledes etableres der i denne fase en fælles kommunikationsplatform.

I tredje fase arbejdes der på baggrund af kortlægningen fra Fase 2 med en vision for den videre proces. Med udgangspunkt i den vision udvælges enkelte indsatsområder, som fremadrettet prioriteres.

I fjerde fase udarbejdes der handleplaner og projektbeskrivelser for de valgte indsatsområder.

I den femte og sidste fase afrundes projektet, og der laves en strategiplan, der fungerer som pejlemærke for den langsigtede udvikling af området.

PRÆKVALIFIKATION: ANSØGNING

1. FASE

**Opstart og
planlægning
3 mdr.**

2. FASE

**Dataindsamling,
kortlægning og
kommunikation
6 mdr.**

3. FASE

**Vision og
indsatsområder. Det
strategiske fundament
2 mdr.**

4. FASE

**Handleplaner og
indsatsområder
5 mdr.**

5. FASE

**Afrunding,
strategiplan, forankring
og implementering
2 mdr.**

Metodisk tilgang

Den overordnede metodiske tilgang i udviklingen af landsbyklynger er, at det er borgerne, som har den nødvendige "know how" og viden, der er afgørende for at kunne initiere de udviklingsprocesser og justeringer, der er brug for lokalt. Med denne metode er der fokus på, at forandring skal komme nedefra, og ejerskabet til forandring skal forblive på lokale hænder. Forankringen ønskes hos en bred vifte af de lokale aktører.

Til projektet er tilknyttet en proceskonsulent, som skal være med til at inspirere de frivillige og drive processen, således at fremdriften sikres gennem alle fem faser. Proceskonsulenten skal ligeledes bidrage til at understøtte den lokale involvering og udbredelse af kendskabet til projektet via arbejdet med de forudbestemte fokuspunkter. Der sidder endvidere en kommunal repræsentant i styregruppen. Repræsentanten skal sørge for, at der er sammenhæng mellem de initiativer, der sættes i gang, og de kommunale planer for området.

Stedbundne potentialer

Stedbundne potentialer er unikke ressourcer relateret til et område eller en geografisk lokalitet⁵. Stedbundne potentialer kan være mange ting. Det kan være kulturarv i bygninger og landskaber, nærhed til storslåede naturområder eller en lokal håndværkstradition. Stedbundne potentialer kan også være lokal kultur, lokale værdier og selvforståelse eller lokal viden og sociale netværk, der er opstået over tid på et sted. Der vil gennem hele processen være opmærksomhed på at lokalisere stedbundne potentialer og bringe dem i spil. Den borgerinvolverende tilgang er en måde at invitere den lokale viden og de lokale værdier ind i processen omkring dannelsen en landsbyklynge.

Gennem de fem faser arbejdes der med seks fokuspunkter. Fokuspunkterne er inspireret af forskningen i landsbyklynger og de faktorer, som er bevist betydningsfulde i arbejde med udvikling af lokalsamfund⁶. Fokuspunkterne fungerer som styringsredskaber i processen, og de er med til at sikre fremdrift og struktur.

DE SEKS FOKUSPUNKTER OG DERES MÅL

Organisering

Etablering af en fælles organisering, der koordinerer på tværs af landsbyer og kendte strukturer og arbejder med strategiske perspektiver for klyngen med respekt for de enkelte landsbyer.

Kommunikation

Etablering af en styrket og koordineret kommunikationsindsats, der sikrer relevant information om klyngen både internt og eksternt.

Involvering

Involvering af borgerne via spørgeskemaundersøgelser, borger- og dialogmøder samt etablering af arbejdsgrupper.

Kommunesamarbejde

Etablering af et styrket samarbejde med kommunen, så borgere og kommune i fællesskab optimerer den kommunale service.

Mødesteder

At gennemføre en kortlægning af mødesteder i klyngen og arbejde med en plan for tilpasninger.

Aktivitetsudbud

At gennemføre en kortlægning af aktiviteter i klyngen og arbejde med en plan for tilpasninger.

1.3. RAPPORTEN

Målet med rapporten

Målet med rapporten er at styrke det faktuelle beslutningsgrundlag for landsbyklyngen Gudmekongens land. Således skal rapporten danne grundlag for prioriteringer og beslutninger om de indsatsområder, der fremadrettet skal arbejdes med. Det sker ved at kortlægge de kvaliteter og potentialer, der findes i landsbyklyngens geografi, demografi og interne strukturer. De interne strukturer belyses særligt via en borgerundersøgelse, som kortlægger borgernes syn på de udfordringer og potentialer, der findes i området.

Rapporten kommer til at danne afsæt for strategiplanen, som udarbejdes i den femte og sidste fase af processen.

Målgruppen for rapporten

Den primære målgruppe for rapporten er styregruppen for Landsbyklyngen Gudmekongens land samt de aktive arbejdsgrupper, der med tiden bliver tilknyttet projektet. Heri medregnes også Svendborg Kommune, som har en plads i styregruppen. Den sekundære målgruppe består af Realдания, DGI og Lokale og Anlægsfonden, der er medfinansierende i projektet. Øvrige interessenter kan være kommuner og distriktsråd, der er optaget af landdistriktsudvikling og landsbyklyngesamfund ud fra en borgerdrevet tilgang.

Læsevejledning

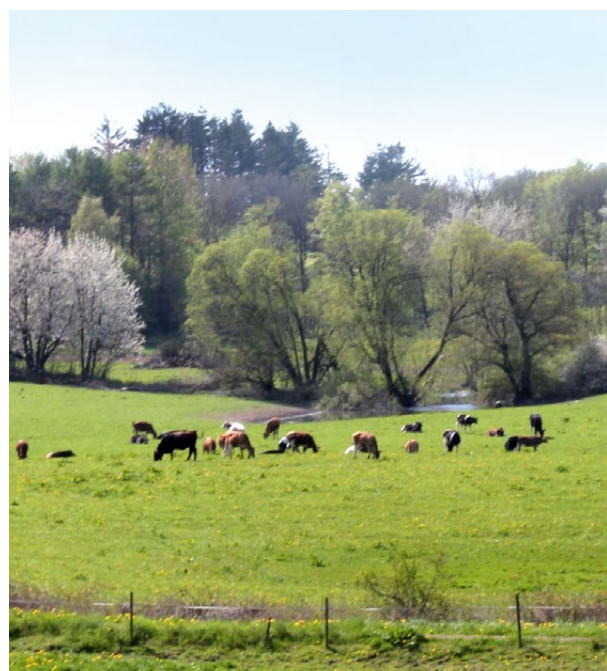
I **kapitel 1** introducerer landsbyklyngen Gudmekongens land og kampagnen Landsbyklynger.

I **kapitel 2** opsummerer hovedresultaterne fra rapporten. Det gælder dels de demografiske fakta og analyser på klyngen såvel som resultaterne fra borgerundersøgelsen.

Kapitel 3 fokuserer på at præsentere klyngens geografi, og der skabes et overblik over klyngens demografiske profil.

I **kapitel 4** formidler resultaterne fra borgerundersøgelsen. Her vil de seks fokuspunkter blive introduceret med fokus på Gudmekongens land.

Kapitel 5 præsenterer de fremtidige perspektiver for Gudmekongens land.

2.

HOVEDRESULTATER

Det følgende kapitel samler hovedresultaterne fra de demografiske og geografiske analyser og opsummerer en række af resultaterne fra borgerundersøgelsen.

2.1. DEN GEOGRAFISKE OG DEMOGRAFISKE ANALYSE

Klyngen består af de fire hovedbyer Gudme, Gudbjerg, Hesselager og Oure samt en række mindre landsbyer. I alt indgår syv sogne i klyngen. Området er placeret naturskønt ved både skov og vand. Særligt stort potentiale er der i den store kyststrækning med flotte badestrande. Byerne i området er af forskellig størrelse og har alle deres unikke karakteristika. Det drejer sig fx om skolerne i Oure og håndboldklubben GOG i Gudme. Flere steder ses der i dag et godt samarbejde på tværs. Som eksempler kan kirkerne, skolerne og foreningslivet nævnes.

Svendborg Kommunes indbyggertal har de seneste ti år været stabilt. Det forventes, at der vil komme en mindre stigning i kommunens samlede indbyggertal frem mod 2040.

Indbyggertallet i klyngen er minimalt faldende. Fra 2007 til 2017 er antallet af borgere gået fra 6.496 til 6.307. Det svarer til en befolkningsnedgang på ca. 3 %. Kun Oure sogn har, hvis der ses bort fra opsplitningen til Lundeborg sogn, igennem de seneste år opretholdt indbyggertallet.

Samtidig har der været store ændringer i befolkningssammensætningen, hvor der særligt er kommet flere ældre til. Det betyder, at gennemsnitsalderen er steget. Gennemsnitsalderen for hele klyngen er gået fra 38,7 år i 2007 til 42,9 år i 2017.

2.2. BORGERUNDERSØGELSEN

Til at kortlægge borgernes syn på deres lokalområde er der foretaget en borgerundersøgelse. Den er gennemført som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse og udført fra dagen efter Kommunalvalget d. 22. november 2017 til d. 21. december 2017. I alt har 537 borgere besvaret undersøgelsen, som er rettet mod personer fra 16 år med bopæl i klyngen. Derudover har virksomheder med CVR-nummer i området og ejere af fritidshuse i klyngen haft mulighed for at besvare spørgeskemaet. Den samlede svarprocent er 10,6 %.

TILKNYTNING OG TILFREDSHED

Der er generelt stor tilfredshed med at bo i klyngen. 92 % af respondenterne er tilfredse med at bo i området.

84 % føler tilknytning til det sogn, de bor i. Til sammenligning hermed føler 64 % tilknytning til landsbyklyngen. Stedsidentiteten er således i højere grad bundet til det sogn, borgerne bor i, end til hele landsbyklyngens geografi.

Naturkvaliteter og sammenhold samt fællesskabet er for respondenterne de vigtigste årsager til, at de bor, hvor de bor.

ORGANISERING OG SAMARBEJDE

43 % af respondenterne ved ikke, hvordan samarbejdet er på tværs mellem landsbyerne i dag. Det vidner om et generelt svagt kendskab til de eksisterende samarbejder på tværs. Det er netop et styrket samarbejde, som landsbyklyngen vil arbejde for.

I forlængelse heraf mener 92 %, at et samarbejde på tværs mellem landsbyerne er nødvendigt, hvis landsbyerne skal overleve. Det vidner om en stor opbakning til landsbyklyngen.

For 49 % af borgerne er fællesskabet i landsbyen og fællesskabet i klyngen lige vigtigt. For 37 % er det fællesskabet i landsbyen, der er det vigtigste, mens det for kun 6 % er fællesskabet i landsbyklyngen.

KOMMUNIKATION

76 % har hørt om landsbyklyngen før de deltog i borgerundersøgelsen. Styregruppen og de øvrige frivillige har derfor lavet et godt stykke arbejde for at gøre opmærksom på klyngesamarbejdet, før borgerundersøgelsen fandt sted.

Borgerne henter i dag primært informationer om lokal udvikling via Facebook (55 %), ved at snakke med folk fra lokalområdet (41 %) og i lokale aviser (40 %).

I fremtiden foretrækker borgerne i stigende grad at benytte sig af Facebook (63 %), mails/nyhedsbreve (44 %) og lokale aviser (43 %).

FRIVILLIGHED OG BORGERINVOLVERING

96 % af respondenterne mener, det er nødvendigt, at borgerne involverer sig aktivt, hvis landsbyerne skal overleve. Det viser, at borgerne er meget bevidste om deres afgørende rolle i forhold til landsbyerne overlevelse.

50 % af respondenterne laver i dag frivilligt arbejde. Det er mere end det tilsvarende tal på landsplan, hvor 39 % af danskerne har lavet frivilligt arbejde inden for det seneste år. De borgere, som arbejder frivilligt, motiveres først og fremmest af en interesse for sagen (57 %). Herefter kommer deres ønske om at deltage i et socialt fællesskab (43 %), og det at de er blevet opfordret/valgt til det (42 %). I alt giver 66 borgere udtryk for, at de gerne vil kontaktes for at høre mere om mulighederne for at blive frivillig i landsbyklyngen Gudmekongens land.

KOMMUNESAMARBEJDE

73 % af respondenterne ved ikke, om Svendborg Kommune har beskrevet, hvordan de ønsker, at samarbejdet mellem borgerne/de frivillige og kommunen kan foregå.

Svendborg Kommune har flere politikker på området. Bl.a. har de i Kommuneplanen for 2017-2029 beskrevet, hvordan de ønsker, at byerne og lokalområderne i kommunen skal understøtte og udvikle hinanden, og at de ser landsbyklynger som en mulig løsning på de udfordringer, der er i området.

MØDESTEDER

Der er kortlagt mange mødesteder i klyngen. Mødesteder, der har betydning for hverdagslivet og for livskvaliteten. Borgerne vurderer, at haller og klubhuse og dermed også foreningslivet er de mødesteder, som har størst betydning. Herefter nævner borgerne institutionerne samt tilbagevendende årlige arrangementer. Men også dagligvarebutikker og forsamlingshuse vurderes af borgerne til at have stor betydning som et fælles mødested.

AKTIVITETSUDBUD

Langt de fleste (72 %) er tilfredse med det fritids- og aktivitetsudbud, der findes i lokalområdet.

De mest populære forslag til nye aktiviteter er særligt vandreture, fitness og aktiviteter for unge.

84 % af respondenterne er villige til at bevæge sig op til 9 km efter det rette aktivitetsudbud. Med 9 km. vil man stort set kunne nå på både på tværs og langs af klyngen.

FOKUSPUNKTER I FREMTIDEN

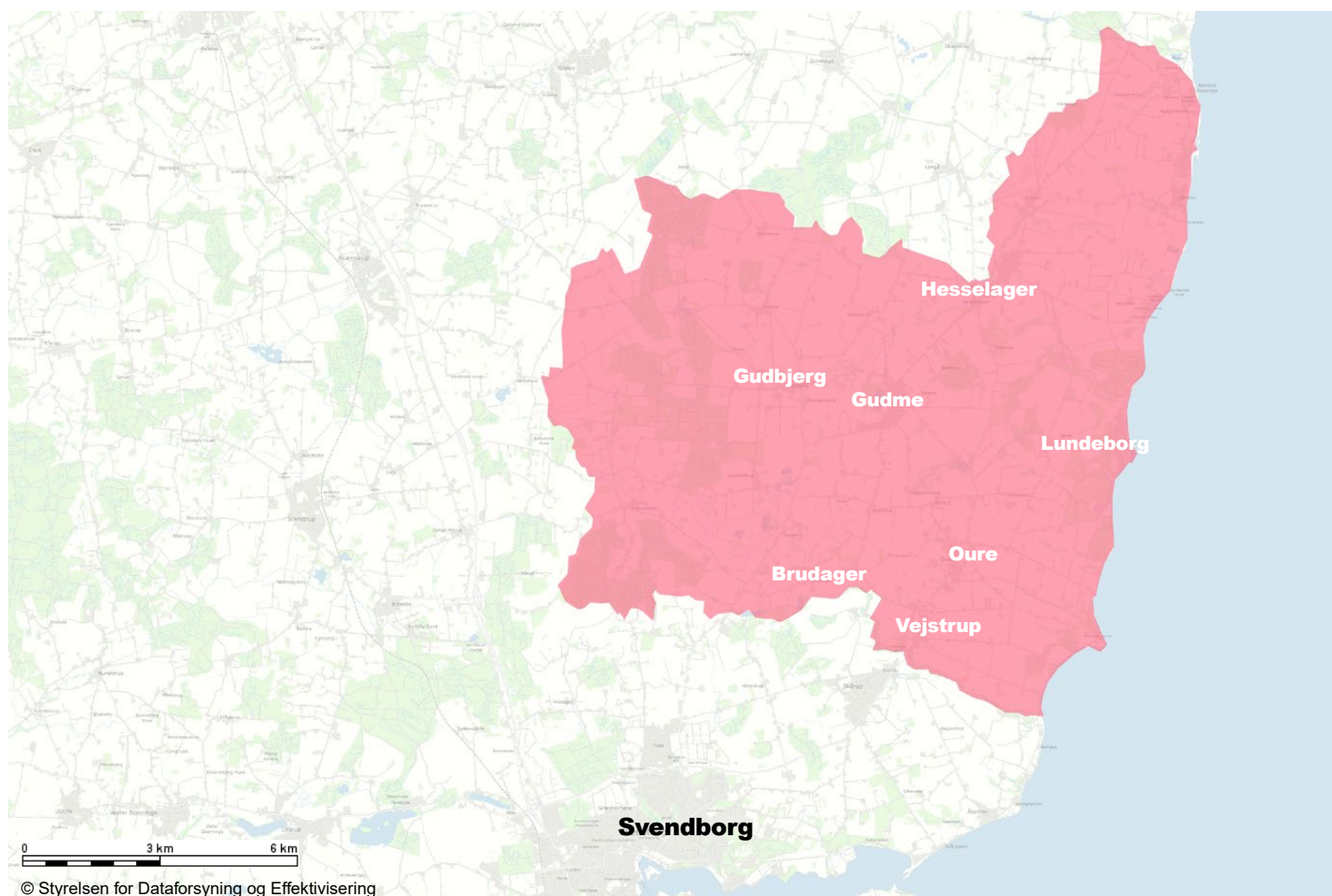
Gode skoler og institutioner (61 %) og en god infrastruktur (57 %) vurderes af borgerne til at være de vigtigste emner at samarbejde om i fremtiden.

Der er ingen tvivl om, at borgerne i de enkelte landsbyer vil stå stærkere overfor eksempelvis kommunen, hvis de formår at stå sammen omkring de emner, der vedrører netop infrastruktur samt skoler og institutioner. Det er områder, hvor idéer og mulige løsninger skal findes i samarbejde med kommunen.

3.

LANDSBYKLYNGEN GUDMEKONGENS LAND

I udviklingen af en landsbyklynge er det nødvendigt at se på en række interne forhold og faktorer. Tilsammen giver de et indblik i det lokalområde, man ønsker at udvikle og forstå. I det kommende kapitel vil klyngens geografi og den demografiske profil blive præsenteret.

3.1. BELIGGENHED OG GEOGRAFI

Landsbyklyngen Gudmekongens land består af de fire hovedbyer Gudme, Gudbjerg, Hesselager og Oure samt en række mindre landsbyer. I alt indgår syv sogne i klyngen, som ligger placeret i den nordøstlige del af Svendborg Kommune. Området afgrænses geografisk af Nyborg mod nord, mod øst af Langelandsbæltet og mod syd af Vejstrup Ådal. Geografien er præget af istidens påvirkninger, som har skabt et karakteristisk bakket morænelandskab med flere tunneldale, en række vandløb og åer samt et større antal søer. Derudover findes der flere skove i området. Geografisk udmærker klyngen sig endvidere ved en lang og uspoleret kyststrækning med gode badestrande.

I området ligger flere forskellige kulturelle institutioner. Bl.a. de fire herregårde, Broholm Gods, Mullerup, Vejstrupgård og Hesselagergård, Bøsøre Strand Feriepark, Lundeborg Havn, Damestenen og Gudmehallerne.

Serviceniveauet i Hesselager, Gudme og Gudbjerg er stort set ens. Her er børnehaver, skole, ældrecenter og købmand samt et stærkt lokal engagement, kirke og et rigt foreningsliv. Byerne i klyngen har dog også hver deres unikke karakteristika. Fx er der et aktivt skoleliv i Oure/Vejstrup med friskole, efterskole, højskole og gymnasium. I Lundeborg er der et aktivt kunstner- og musikmiljø og et havnemiljø, som årligt tiltrækker mange turister. Derudover er området særligt kendt for håndboldklubben GOG.

3.2. SAMARBEJDET I DAG

Ved at pulje alle kræfter i en klynge, giver det mulighed for at arbejde strategisk med de emner, som borgerne kan finde fælles interesse for. Alt i alt skønnes det, at Gudmekongens land har et godt potentiale for at skabe rammerne for øget bosætning og fremme gode levevilkår for dem, der allerede bor der. Et potentiale, som kan udnyttes i langt højere grad, end det er tilfældet i dag, hvis koordineringen bliver bedre mellem landsbyerne. Det er hensigten, at landsbyklyngen Gudmekongens land skal bidrage til at skabe den organisering, der leder frem til dette.

Der er allerede flere steder, hvor klyngen har et godt samarbejde på tværs. I 2011 blev skolerne i Gudbjerg, Gudme og Hesselager organisatorisk sammenlagt til Stokkebækskolen, som har indskoling og mellemtrin i alle tre byer og overbygning i Gudme. Stokkebækskolen har fået sit navn efter Stokkebækken, som løber gennem alle tre landsbyer. Kirkerne i Gudbjerg, Gudme, Brudager, Hesselager, Oure, Vejstrup og Lundeborg har endvidere en lang tradition for samarbejde.

Også i foreningslivet er der allerede et godt samarbejde mellem landsbyerne i området. Et eksempel på det er den landskendte og traditionsrige håndboldklub GOG, som er et samarbejde mellem de tre landsbyer, Gudme, Oure og Gudbjerg. Samtidigt har man i Hesselager forsøgt at skabe en mere bæredygtig fremtid for sportslivet ved at fusionere flere

af områdets idrætsklubber. På den måde kan man allerede se tegn på, hvordan lokalområdet og de forskellige bysamfund samarbejder om at løse problemerne. Generelt er foreningslivet kendetegnet ved et fokus på samarbejde frem for konkurrence.

Derudover arbejder man i området med et SKOLE+ projekt i samarbejde med Lokale og Anlægsfonden, DIF og Realdania. Det projekt har til formål at vise gode praksis eksempler på, hvordan skolars indendørsfaciliteter kan indrettes, så de fremmer bevægelse og åbner sig mod lokalsamfundet. I Hesselager er skolebygningen indrettet med nye idrætsfaciliteter, som bliver brugt af områdets borgere 24/7, og i Lundeborg er en legeplads blevet etableret. Alt sammen på baggrund af et fantastisk lokalt engagement som rækker ud over de enkelte byer.

3.3. DEMOGRAFISK UDVIKLING OG PROFIL

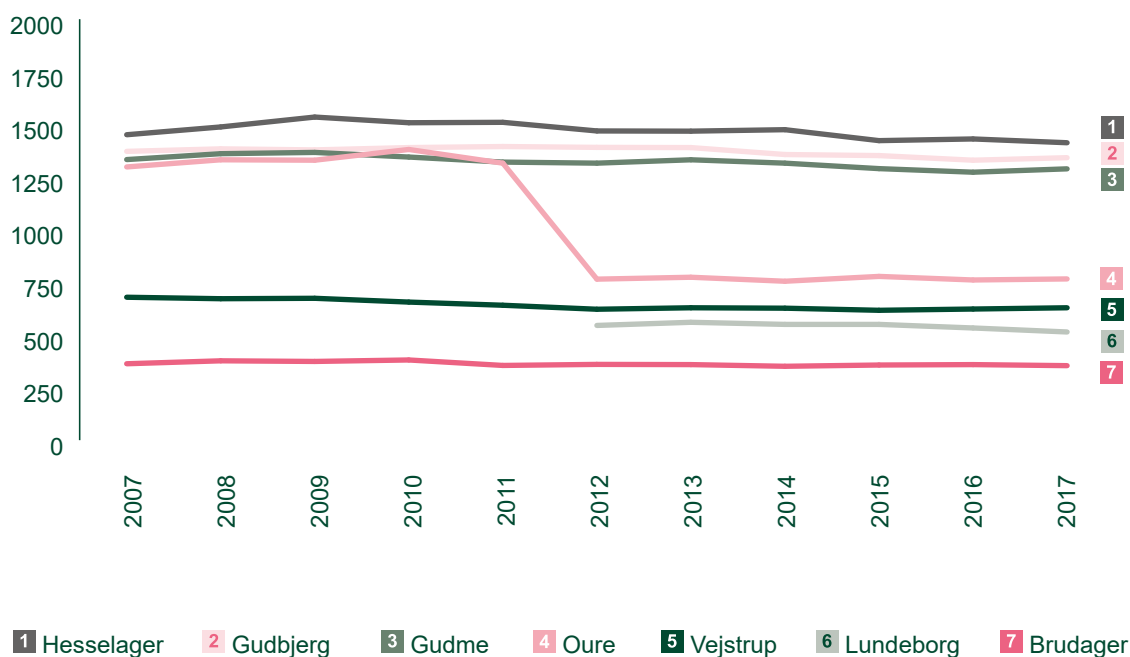
I Svendborg Kommune boede der i 2017 58.510 borgere, mens der i 2007 boede 58.714⁷. I de mellemliggende ti år har befolkningstallet varieret, men samlet over perioden har det været stabilt. Dog med en lille stigning. Det forventes, at indbyggertallet i de kommende år fortsat vil stige en lille smule, således at der i 2040 vil være 58.926 indbyggere i kommunen. Det kan derfor konkluderes, at indbyggertallet i Svendborg Kommune er meget stabilt.

Det fremgår af befolkningsprognosen, der frem skriver forventninger om antal fødsler, dødsfald, flyttemønstre, indvandring og det forventede boligbyggeri. Prognosen er ikke en garanti for en udvikling, men en forventning der er afhængig af

flere faktorer. Den er et vigtigt redskab for den kommunale planlægning, fordi den kan an vise behovet for den kommunale service, herunder eksempelvis antal pladser i vuggestuer, børnehaver, skoler, fritidsordninger og på plejehjem.

Der bor i dag 6.307 borgere i klyngen. Ser man på den faktuelle udvikling for landsbyerne i klyngen i perioden 2007-2017 viser den, at indbyggertallet er minimalt faldende. I modsætning til de 6.307 borgere, som bor i området i dag, boede der i 2007 6.496 borgere. Der har dermed været en befolkningsnedgang på 189 borgere de sidste ti år. Det svarer til en befolkningsnedgang på ca. 3 %.

ANTAL INDBYGGERE EFTER SOGN (2007-2017)

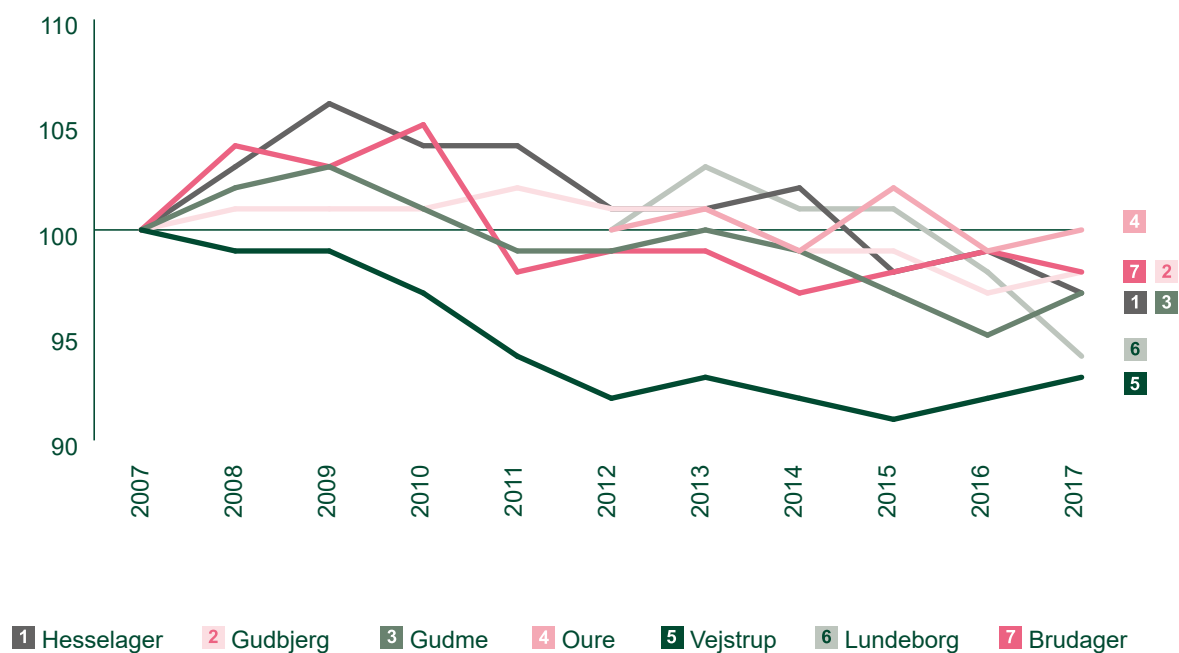
Figuren viser udviklingen i indbyggertallet for hvert af de syv sogne fra 2007 til 2017. Oure Sogn er i 2011 blevet opsplittet og Lundeborg Sogn oprettet.

Derfor ses der på figuren et markant knæk i indbyggertallet for Oure Sogn.

Det kan for nogle sogne være svært at se, om der er kommet flere eller færre indbyggere i perioden. I den næste figur er indbyggertallene omregnet til

såkaldte indekstal. Det gør det lettere at se udviklingen over tid.

ANTAL INDBYGGERE EFTER SOGN (INDEKSTAL – 2007 = 100) (2007-2017)

Figuren viser udviklingen i indbyggertallet fra 2007 til 2017 som såkaldte indekstal. Figuren tager afsæt i indbyggertallene fra 2007 og sætter dem til 100. Hvis indbyggertallet er konstant over hele perioden bliver indekstallet ved med at være 100. Hvis indbyggertallet er stigende i forhold til 2007 vil

indekstallet være større end 100. Og hvis indbyggertallet er faldende i forhold til 2007 vil indekstallet være mindre end 100. Som følge af opsplitningen af Oure sogn i 2011 er indekstallene for Oure sogn vist i perioden fra 2012 og fremefter. For Oure og Lundeborg sogne er år 2012 sat til indeks 100.

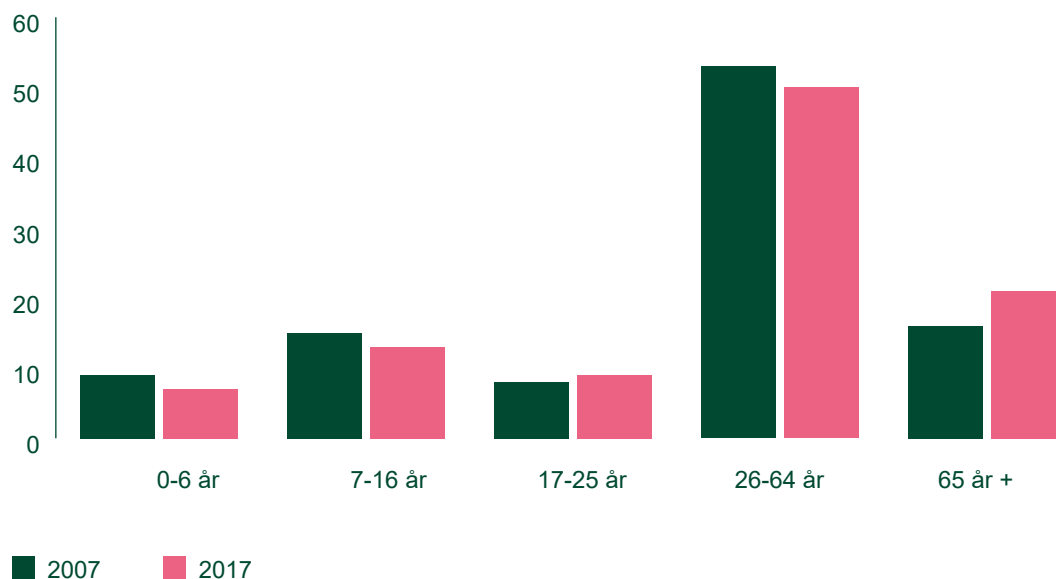
Ud fra figuren kan det aflæses, at kun Oure Sogn formår at opretholde det samme indbyggertal. De seks øvrige sogne har alle mistet indbyggere.

Det største fald i indbyggertallet ses i Vejstrup og Lundeborg.

Aldersfordeling og gennemsnitsalder

Ud over at se på hvordan antallet af indbyggere har ændret sig, er det også relevant at se på aldersfordelingen og gennemsnitsalderen.

ALDERSGRUPPER FOR ALLE SOGNE (2007 OG 2017)

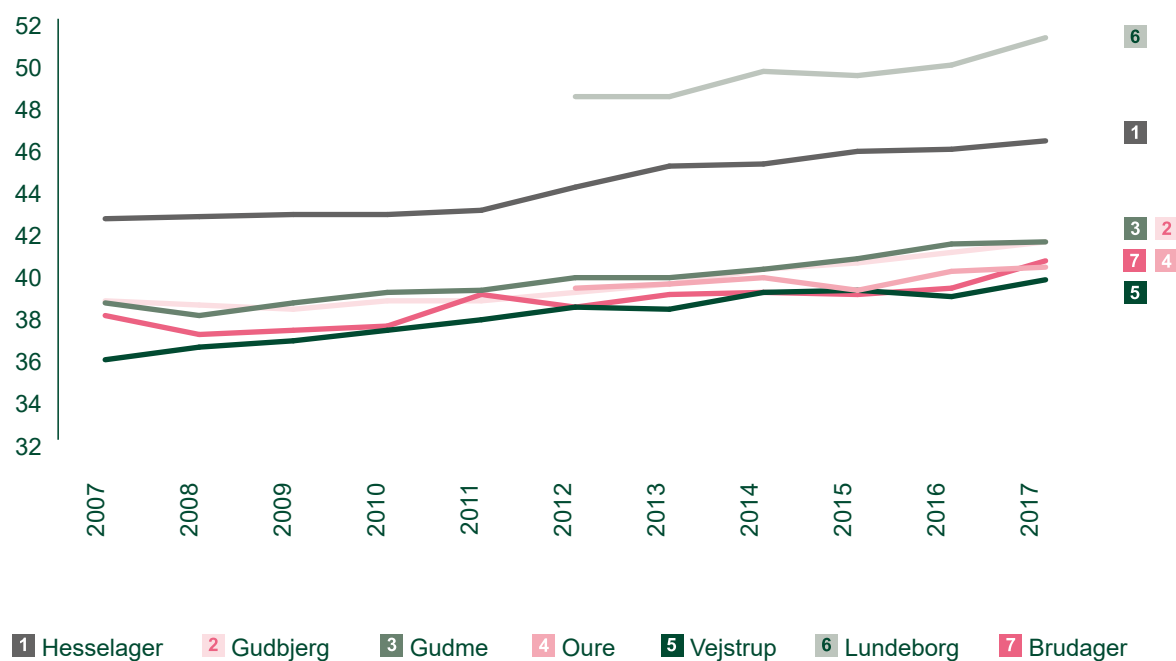
Figuren viser hvor stor en andel af det samlede indbyggertal, som hver af de fem aldersgrupper

udgør. Tallene er beregnet samlet for alle syv sogne i klyngen. Tallene er opgjort i hhv. 2007 og 2017.

Der er i perioden 2007 til 2017 procentvis blevet færre småbørn (0-6 år) og børn i den skolepligtige alder (7-16 år) samt færre i den arbejdsdygtige alder (26-64 år). Derimod er der kommet en større

andel af unge (17-25 år) og ældre (65+). Særligt nedgangen af borgere i den arbejdsdygtige alder og stigningen af ældre har stor betydning for den fremtidige kommunale service.

GENNEMSNI TSALDER (2007-2017)

Figuren viser gennemsnitsalderen på indbyggerne i sognene. Gennemsnitsalderen er opgjort for hvert år i perioden fra 2007 til 2017. Som følge af opsplitt-

ningen af Oure Sogn i 2011 er gennemsnitsalderen for Oure Sogn og Lundeborg Sogn vist i perioden fra 2012 og fremefter.

Det ses tydeligt, at gennemsnitsalderen i hvert sogn har været stigende over perioden. Samtidigt ses det, at gennemsnitsalderen er højest i Lundeborg og Hesselager. Den samlede gennemsnitsalder for hele klyngen er i perioden steget fra 38,7 år til 42,9 år. Til sammenligning var gennemsnitsalderen

i Danmark i 2007 på 39,9 år, mens gennemsnitsalderen i 2017 var steget til 41,4 år. På den måde ses det, at gennemsnitsalderen i 2007 var under landsgennemsnittet, mens den frem mod 2017 er blevet højere end landsgennemsnittet.

4.

HVAD MENER BORGERNE

Der er mange aktører involveret i et landsbyklyngesamarbejde. Kommunen, lokale foreninger, institutioner, organisationer og ikke mindst borgerne, som har en helt afgørende betydning for en landsbyklynges udvikling og succes. Det er borgerne, der ved, hvordan hverdagslivet fungerer, og hvilke behov og ønsker der er.

Til at kortlægge borgernes syn på deres lokalområde er der foretaget en borgerundersøgelse samt en række dialogmøder. Borgerundersøgelsen er foretaget som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, og dialogmøderne er foretaget af styregruppen i samarbejde med proceskonsulenten.

Spørgerammen

Borgerundersøgelsen spørger ind til borgernes syn på lokalområdet, deres motiver for at leve og bo der samt deres syn på fremtiden. Ligeledes spørges der ind til potentialer, udfordringer og samarbejde på tværs mellem nabobyerne. Der er i undersøgelsen lagt vægt på de seks fokuspunkter: organisering, kommunikation, involvering, kommunesamarbejde, mødesteder og aktivitetsudbud.

På dialogmøderne er der blevet fokuseret på spørgsmål som: "Hvad er det, der gør, at du kan lide at bo her i området?" og "Hvad ønsker du dig for området i fremtiden?".

Tidsrum

Borgerundersøgelsen er udført fra dagen efter Kommunalvalget d. 22. november 2017 til d. 21. december 2017.

Kommunikation

Undersøgelsen er foregået elektronisk og kommunikeret ud via styregruppen. Den kunne tilgås på klyngens Facebook- og hjemmeside. På Facebook blev opslaget omkring undersøgelsen boostet både i starten og halvejs i forløbet. Styregruppen har brugt netværk og samarbejde med den lokale presse til at gøre opmærksom på undersøgelsen. Bl.a. blev foreninger i området bedt om at lægge linket til borgerundersøgelsen på deres hjemmeside.

Der blev fremstillet flyers med en introduktion til borgerundersøgelsen, og der blev skaffet en række sponsorgaver fra lokale aktører, som blev fordelt ved lodtrækning blandt respondenterne.

Styregruppen deltog i en lang række arrangementer sidst i november og først i december: De var til julemarked i Vejstrup Valgmenighed, på Oure Friskole, i Brændeskov og i Lunde-

borg; de stod med en stand ved en GOG hjemmekamp; de stod ved Brugsen i Gudbjerg, ved Menu i Hesselager og ved Spar i Gudme en fredag og en lørdag; de besøgte børnehaverne i Gudme, Gudbjerg, Hesselager og Oure; og de fik lagt opslaget på forældreintra på Stokkebækskolen og Oure Friskole.

Antal besvarelser

I alt har 537 borgere besvaret undersøgelsen. Den rettet sig mod personer fra 16 år med bopæl i klyngen (i alt 5.045 borgere). Derudover har virksomheder med CVR-nummer i området og ejere af fritidshuse i klyngen haft mulighed for at besvare spørgeskemaet. Den samlede svarprocent er 10,6 %.

Denne relativt lave svarprocent kan have betydning for analysen, da respondenter, der er interesserede i lokaludvikling og samarbejde på tværs, formenligt er mere villige til at deltage i en undersøgelse om emnet end respondenter, der ikke er. Det er derfor sandsynligt, at resultatet kunne se anderledes ud, hvis flere borgere havde besvaret spørgeskemaet.

Køn

66 % af respondenterne er kvinder mens 34 % er mænd.

Bopæl

Det samlede antal besvarelser er kommet fra følgende områder: Oure (9 %), Vejstrup (6 %), Gudme (22 %), Brudager (7 %), Gudbjerg (25 %),

Hesselager (22 %) og Lundeberg (6 %). 1 % af respondenterne har fritidshus i området, mens 2 % af respondenterne driver virksomhed i området.

Alder

Gennemsnitsalderen på respondenterne er 55,1 år.

I det følgende kapitel vil borgerundersøgelsens resultater og rammen for dialogmøderne blive fremlagt og gennemgået. Teksten med fed skrift citerer formuleringen fra spørgeskemaundersøgelsen. I

parentes (n) er antallet af borgere, der har besvaret spørgsmålet, angivet. Resultaterne er angivet i procent.

4.1. TILKNYTNING OG TILFREDSHED

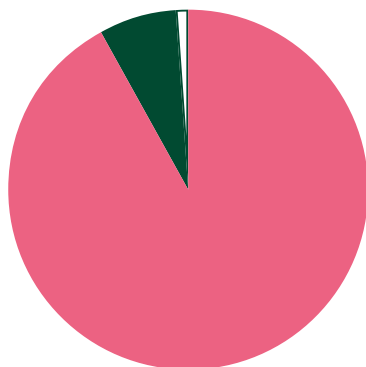
Et godt udgangspunkt for udviklingen af en landsbyklynge er at undersøge borgernes tilknytning og tilfredshed med at bo i lokalområdet. Tilknytning - eller ønske om tilknytning - til lokalområdet giver folk lyst til at engagere sig i udviklingen, og tilfreds-

hed er med til at fastholde befolkningen.

55 % af respondenterne har boet i klyngen i mere end 20 år. 26 % har boet der i 10-19 år, 12 % i 4-9 år og 7 % i under 3 år. I alt har 81 % af respondenterne boet mindst ti år i klyngen.

JEG ER TILFREDS MED AT BO I OMRÅDET (N=481)

Helt enig	45 %
Enig	38 %
Uenig	5 %
Helt uenig	2 %
Ved ikke	1 %

Samlet

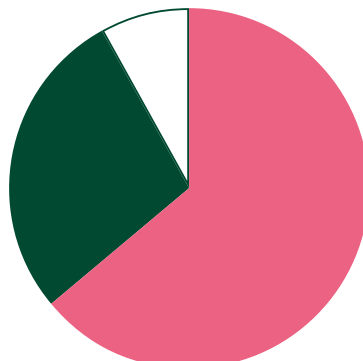
- Helt enig og enig – 92 %
- Helt uenig og uenig – 7 %
- Ved ikke – 1 %

Med 92 % af respondenterne, som er enten helt enige eller enige i udsagnet, er der generelt stor tilfredshed med at bo i området. Dog er der også 7 %, som ikke

er tilfredse, hvilket er vigtigt at have i overvejelserne fremadrettet.

JEG FØLER TILKNYTNING TIL HELE OMRÅDET – LANDSBYKLYNGEN GUDMEKONGENS LAND (N=481)

Helt enig	17 %
Enig	47 %
Uenig	24 %
Helt uenig	4 %
Ved ikke	8 %

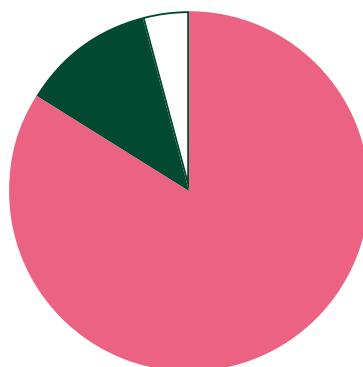
Samlet

- Helt enig og enig – 64 %
- Helt uenig og uenig – 28 %
- Ved ikke – 8 %

Samlet set føler 64 % tilknytning til hele landsbyklyngens område, mens 28 % ikke gør.

JEG FØLER TILKNYTNING TIL DET SOGN, JEG BOR I (N=481)

Helt enig	38 %
Enig	46 %
Uenig	11 %
Helt uenig	1 %
Ved ikke	4 %

Samlet

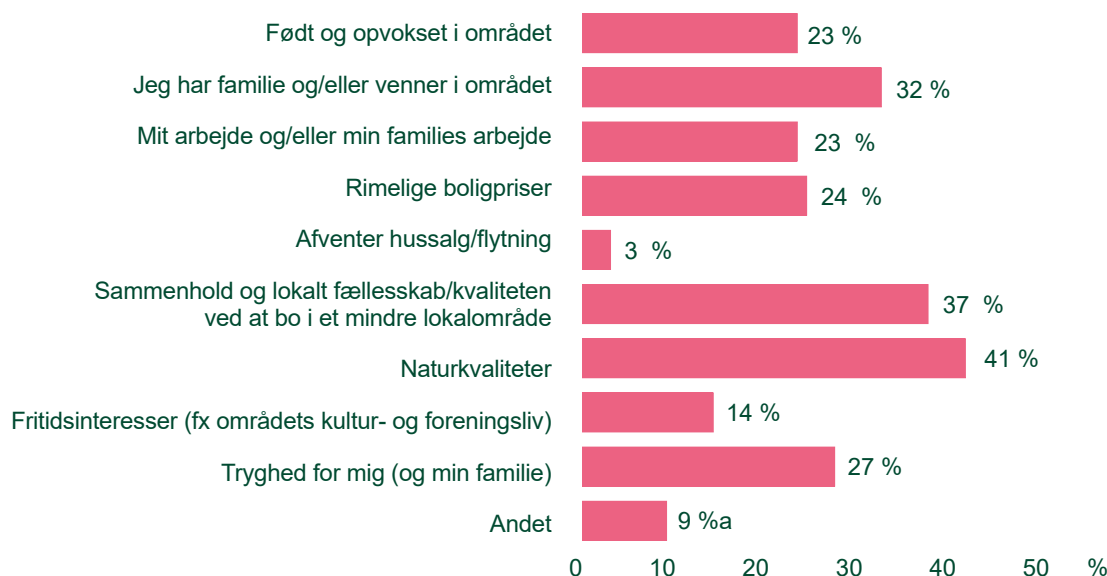
- Helt enig og enig – 84 %
- Helt uenig og uenig – 12 %
- Ved ikke – 4 %

84 % føler tilknytning til det sogn, de bor i. 12 % gør ikke.

Borgernes tilknytning til det sogn, de bor i, er væsentlig stærkere end til klyngen som helhed. Det er ikke overraskende, da et sogn er en historisk enhed, som de fleste er vokset op med, mens landsbyklyngen er en ny enhed, som er i gang med

at opbygge en fælles identitet på tværs af sognegrænserne. Skal klyngen lykkes som en samlet enhed, skal der derfor arbejdes med at udvikle en følelse af fælles identitet på tværs af de eksisterende sognegrænser.

HVAD ER DE VIGTIGSTE GRUNDE TIL, AT DU BOR, HVOR DU BOR? (MAKS. 3 SVAR) (N=491)

Naturkvaliteter (41 %) og Sammenhold og fællesskab (37 %) er de to kategorier, som er vigtigst for respondenterne, når de angiver årsager til at bosætte sig i området. Men også det, at de er født og opvokset, har familie og venner eller arbejde i området er vigtige

årsager. Det samme er de rimelige boligpriser og trygheden, som er i området. Under 'Andet' nævnes særligt de korte afstande, der er mellem byerne, og nærheden til Svendborg.

NÆVN OP TIL TRE TING, SOM DU ER SÆRLIGT STOLT AF ELLER SÆRLIGT VIL FREMHÆVE FOR OMRÅDET (N=373)

Respondenterne fik til dette spørgsmål mulighed for at skrive lige netop det, som de er stolte af, eller som de særligt vil fremhæve ved landsbyklyngens område. Deres svar er blevet analyseret og

kategoriseret af styregruppen og knytter sig særligt til seks kategorier: Natur, Foreningsliv, Naboskab, Fritidsaktiviteter, Skoler og institutioner samt Lokalsamfundet.

Natur

- Dejlig natur
- Ro og fred
- Tæt på havet
- Landlig idyl

Foreningsliv

- Godt og aktivt lokalsamfund
- Velfungerende forsamlingshuse
- Mange ildsjæle
- Arrangementer som fællesspisning

Naboskab

- Sammenhold
- Højt til loftet
- Fællesskab
- Trygt lokalsamfund

Fritidsaktiviteter

- Gode fritidsaktiviteter for børn og unge
- Idrætsforeningerne
- Gode muligheder for at dyrke sport
- Bibliotek, haller, svømmehal mv.

Skoler og institutioner

- Gode fri- og folkeskoler
- Velfungerende dagplejer
- Skoler og daginstitutioner i nærmiljøet
- Sammenhæng i institutionslivet

Lokalsamfundet

- Gode indkøbsmuligheder
- Stort netværk
- Mange frivillige
- Åbenhed

Mange borgere ser naturen i området som noget, de gerne vil fremhæve. Særligt den fred og ro, der er, og den store kyststrækning er styrker, som går igen. I forhold til foreningsliv og fritidsaktiviteter, så kan det ud fra besvarelserne ses, at der allerede er mange aktiviteter, som bringer lokalområderne sammen, hvilket sikrer et godt og aktivt lokalsamfund. Noget som ifølge borgerne ligeledes opstår

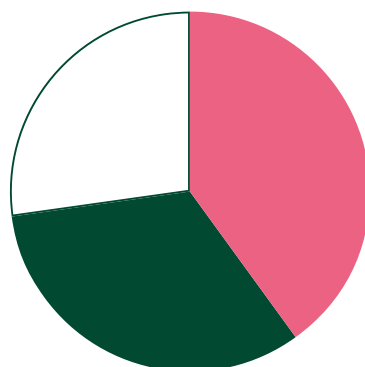
på baggrund af bl.a. et stort netværk, åbenhed og mange frivillige. Det gode naboskab er endvidere noget, som er med til at skabe et ikke bare godt, men også et trygt lokalsamfund, hvor fællesskabet er i fokus. Det sidste som særligt fremhæves er de gode skoler og institutioner, der er i klyngen. Både skolerne og daginstitutionerne roses, på samme måde som sammenhængen mellem dem gør det.

4.2 OPTIMISME

Fra 2007 til 2017 er indbyggertallet som tidligere skrevet faldet i klyngen. Set i lyset af det, er det interessant at undersøge, hvordan borgerne forestiller sig udviklingen i de kommende år.

OM TI ÅR TROR JEG, AT DER BOR FLERE MENNESKER I MIN BY, END DER GØR I DAG (N=476)

Helt enig	10 %
Enig	30 %
Uenig	26 %
Helt uenig	7 %
Ved ikke	27 %

Samlet

- Helt enig og enig – 40 %
- Helt uenig og uenig – 33 %
- Ved ikke – 27 %

Under halvdelen (40 %) tror, at befolkningstallet stiger i klyngen i løbet af de næste ti år. 33 % er uenige, og 27 % svarer ved ikke. Borgerne er derfor delt i forhold til spørgsmålet. Over hver fjerde tør ikke spå om fremtiden, og to store grupper spår

henholdsvis vækst og tilbagegang. Det bliver derfor meget interessant at se, hvordan kommunen og klyngen i samarbejde kan udvikle det potentiale, der er i området.

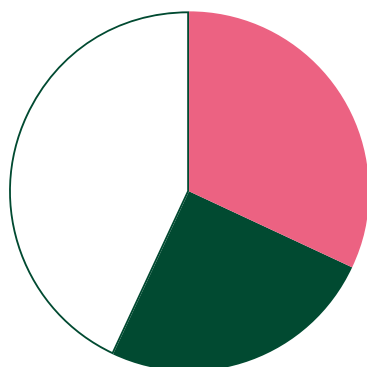
4.3 ORGANISERING AF SAMARBEJDE

Det er organiseringen af samarbejdet mellem landsbyerne, som danner fundamentet for den udvikling, der sker i klyngen. Målet med organiseringen er at skabe en struktur, som muliggør et samarbejde på tværs. Kun på den måde kan der i fællesskab arbejdes med de langsigtede perspektiver. Derfor vil de øvrige mål ikke kunne opfyldes, medmindre organiseringen er på plads.

Som nævnt i indledningen er der på flere forskellige områder allerede i dag et godt samarbejde mellem byerne i klyngen. Fx mellem skolerne, kirkerne og idrætsforeningerne. Det er dog samtidigt et emne, som kan blive både udvidet og endnu stærkere. På den baggrund er det relevant at se på, hvordan borgerne vurderer det nuværende samarbejde og udgangspunktet for et stærkere samarbejde i fremtiden.

DER ER I DAG ET GODT SAMARBEJDE PÅ TVÆRS AF LANDSBYERNE? (N=468)

Helt enig	3 %
Enig	29 %
Uenig	21 %
Helt uenig	4 %
Ved ikke	43 %

Samlet

- Helt enig og enig – 32 %
- Helt uenig og uenig – 25 %
- Ved ikke – 43 %

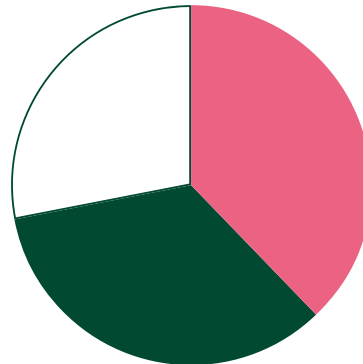
Hele 43 % svarer, at de ikke kender til samarbejdet på tværs af byerne i dag, og at de ikke ved, om der i det hele taget er et samarbejde. Det vidner om et svagt kendskab de eksisterende rutiner. 32 %

mener, der er et godt samarbejde, mens 25 % er uenige. Alt i alt viser det et broget billede med god plads til både forbedring og forandring.

NÅR DER AFHOLDES ARRANGEMENTER I LANDSBYERNE, ER VI GODE TIL AT INFORMERE NABOLANDSBYERNE OM DET (N=468)

Helt enig	3 %
Enig	35 %
Uenig	29 %
Helt uenig	5 %
Ved ikke	28 %

Samlet

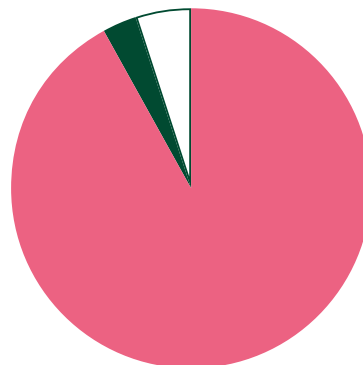
- Helt enig og enig – 38 %
- Helt uenig og uenig – 34 %
- Ved ikke – 28 %

En stærkere fælles organisering handler også om at dele viden med nabolandsbyerne. Hertil svarer 28 %, at de ikke ved, om den tværgående deling af information fungerer i dag. 38 % synes, der sker en deling af viden, mens 34 % mener det modsatte.

Der er således meget delte meninger om det. Der er potentiale for forbedring, når 62 % samlet set svarer, at de ikke ved det eller er uenige i, at samarbejdet fungerer godt i dag.

HVIS VI SKAL OVERLEVE SOM LOKALSAMFUND, ER DET NØDVENDIGT, AT VI SAMARBEJDET TÆT MED DE ØVRIGE LANDSBYER I OMRÅDET (N=471)

Helt enig	48 %
Enig	44 %
Uenig	3 %
Helt uenig	0 %
Ved ikke	5 %

Samlet

- Helt enig og enig – 92 %
- Helt uenig og uenig – 3 %
- Ved ikke – 5 %

92 % af respondenterne er enige i, at et samarbejde på tværs mellem landsbyerne er nødvendigt, hvis landsbyerne fremover skal overleve. Kun 3 % er uenige, og 5 % svarer ved ikke. Det tegner et

tydeligt billede af en gruppe borgere, der mener, at en fælles organisering er nødvendig, hvis de enkelte byer skal overleve.

Det er helt afgørende for klyngen, at borgerne bakker op om en stærk koordinering på tværs. Uden borgernes tro på det vil det ikke være muligt at skabe en stærk landsbyklynge. 92 % af borgerne

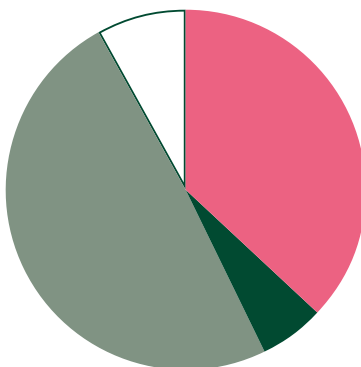
bekræfter, at de ser samarbejde som vejen frem, og at landsbyerne står stærkere, når de står sammen. Det giver styregruppen og projektet som helhed en stor opbakning fremadrettet.

Organiseringen i Gudmekongens land

Formen på det nye klyngesamarbejde er opbygget omkring en styregruppe, en kommunikationsgruppe og en række arbejdsgrupper. Styregruppen sikrer koordinering i og omkring klyngen. Fremadrettet

■ Fællesskabet i landsbyen	37 %
■ Fællesskabet i landsbyklyngen	6 %
■ Begge dele er lige vigtige	49 %
□ Ved ikke	8 %

er det også styregruppen, som sikrer forankringen af klyngen. Styregruppen består pt. af seks lokale borgere, en repræsentant fra kommunen og en proceskonsulent ansat af DGI.

For størstedelen og næsten halvdelen (49 %) er Begge dele lige vigtige. For 37 % er det Fællesskabet i landsbyen, som er vigtigst, mens det for kun 6 % er

Fællesskabet i landsbyklyngen. 8 % ved det ikke.

Respondenterne havde mulighed for at begrunde deres besvarelse. Særligt går det her igen, at fællesskabet i landsbyen er en forudsætning for fællesskabet i landsbyklyngen. Fx svares der: "Jeg tror på, at det nære skal bygges op, før det store kan fungere"; "Fællesskabet i landsbyen er grundlaget for det bredere samarbejde" og "Hvis ikke det nære fungerer, så kan man ikke byde ind med noget til det større fællesskab".

Der er brug for, at de to typer af fællesskaber i fremtiden i højere grad bliver sat lig med hinanden. Det er afgørende at se de to typer af fællesskab som indbyrdes afhængige af hinanden. På samme måde som borgerne ser det lokale fællesskab som grundlag for det store fællesskab, ligeledes skal det store fællesskab i hele klyngen ses som noget, der

kan styrke de enkelte fællesskaber i landsbyerne, foreningerne osv.

En anden grund, som flere nævner, til at de foretrækker det lokale fællesskab, er transporten. Særligt for ældre er det udfordrende, hvis de skal rundt i klyngen, og derfor foretrækker de det lokale fællesskab, hvor de selv kan komme rundt og deltage i arrangementer.

Flere nævner ligeledes, at de på sigt håber, det vil ændre sig. Men de ved endnu ikke, hvad klyngesamarbejdet kommer til at betyde, og derfor er det svært at sige, hvordan de vil svare i fremtiden. Forhåbentligt vil flere efter at have stiftet bekendtskab med samarbejdet på tværs prioritere det store fællesskab.

4.4 KOMMUNIKATION

En god kommunikation på tværs af landsbyerne er med til at styrke den enkelte landsby og synliggøre klyngen som helhed. Derfor er en forbedret og koordineret kommunikationsindsats meget vigtig i klyngesamarbejdet.

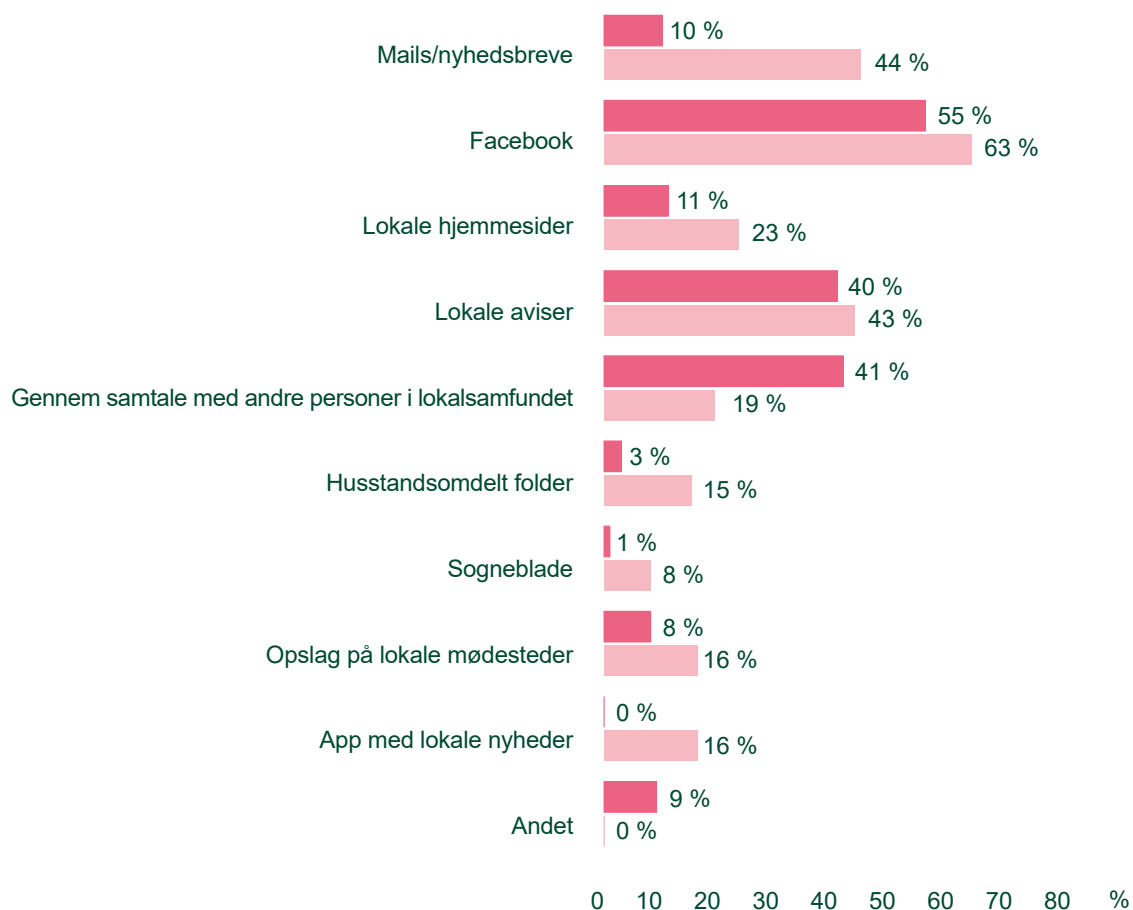
Ved at kende borgernes foretrukne måder at søge informationer om lokalområdet på, kan styregruppen, kommunikationsgruppen og de enkelte arbejdsgrupper få inspiration til, hvordan de bedst kommunikerer med borgerne. Derfor bliver de

spurgt ind til deres nuværende vaner og fremtidige ønsker, når de søger informationer.

76 % af respondenterne havde hørt om klyngen, før de deltog i borgerundersøgelsen. Det tyder derfor på, at styregruppen enten (1) har været gode til at nå bredt ud til befolkningen tidligt i processen, eller (2) at der er større sandsynlighed for, at personer som allerede kender klyngen, vælger at besvare spørgeskemaet.

HVOR HAR DU HØRT OM GUDMEKONGENS LAND (N=356) ■

HVORDAN FORETRÆKKER DU FREMADRETTET AT INDHENTE OPLYSNINGER OM LOKALE FORHOLD? (MAKS. 3 SVAR) (N=464) ■

Når borgerne skal angive, hvor de har hørt om klyn- gesamarbejdet, peger de fleste på Facebook (55 %), Gennem samtale med andre personer fra lokalsam- fundet (41 %) og Lokale aviser (40 %). Under 'Andet' peger respondenterne i høj grad på de borgermøder og visionsmøder, som har fundet sted i forbindelse med klyn- gesamarbejdet. Derudover har enkelte hørt om det i forskellige typer af medier – både analoge og digitale.

Fremadrettet foretrækker borgerne i stigende grad at holde sig orienteret om udviklingen i lokalområ- det via Facebook (63 %). Herefter kommer Mails/ nyhedsbreve (44 %) og Lokale aviser (43 %). Den eneste kategori, som der er færre, der foretrækker i fremtiden, er Gennem samtale med andre personer i lokalsamfundet.

Ovenstående viser et broget, men meget specifikt informationsbehov blandt borgerne, som styre- og kommunikationsgruppen i fremtiden kan målrette deres budskaber ud fra.

Kommunikationsgruppen består af borgere, som interesserer sig for kommunikation, og som har lyst til at bidrage med tekst, billeder og viden på området. Lige nu varetager kommunikationsgruppen presseopgaver, og den driver den fælles hjemmeside, www.gudmekongensland.dk, samt en Facebookside af samme navn. Senere skal gruppen forhåbentligt også lave video- og billedfortællinger

om borgerne fra området. Kommunikationsgruppen arbejder for at udbygge formidlingen om, hvad der sker i Gudmekongens land gennem et koordineret samarbejde mellem områdets foreninger og institutioner.

Information om etableringen af landsbyklyngen blev spredt ved en aktiv brug af flere forskellige kommunikationskanaler; fortællinger ved fællesspisninger og lokale arrangementer, Facebook, hjemmeside, infoskærme, ugeaviser, dagblade, TV2 Fyn samt lokal- og regionalradio.

4.5 FRIVILLIGHED OG BORGERINVOLVERING

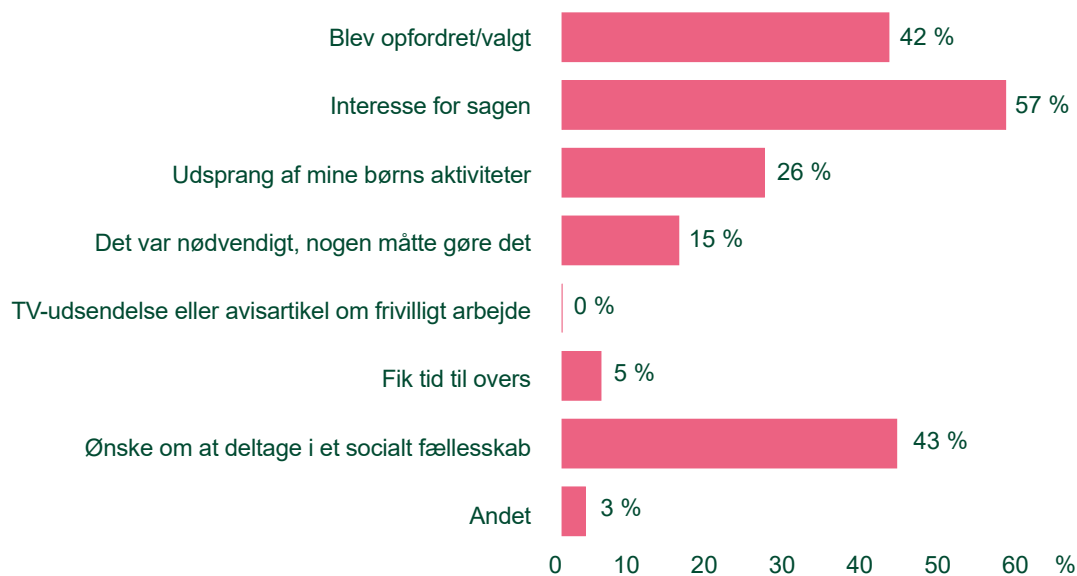
En stærk landsbyklynge vokser frem af engagerede borgere, som involverer sig og vil yde en frivillig indsats⁸. Uden et stærkt frivilligt engagement er det vanskeligt at skabe udvikling i landsbyklyngen. Det er derfor vigtigt at kortlægge kulturen og motivationen for frivilligt arbejde, da det giver styregruppen et vigtigt redskab til at motivere nye frivillige.

96 % af respondenterne mener, det er nødvendigt, at borgerne involverer sig aktivt, hvis landsbyerne skal overleve. Det viser, at borgerne er meget bevidste om deres afgørende rolle i forhold til landsbyernes overlevelse. Det er derfor et vigtigt argument i den fremtidige rekruttering af nye frivillige.

66 respondenter giver direkte udtryk for, at de gerne vil kontaktes for at høre mere om mulighederne for at blive frivillig i klyngen. Det giver styregruppen et skub fremad i arbejdet med at engagere borgerne, og det viser, at der er et potentiale for at involvere endnu flere i den lokale udvikling.

Ved at kende til folks motivationsfaktorer for at lave frivilligt arbejde, er det lettere at få nye med. Derfor bliver borgerne spurgt til deres baggrund for at lave frivilligt arbejde⁹.

HVAD FIK DIG I GANG MED DET FRIVILLIGE ARBEJDE? (N=233)

Respondenterne motiveres først og fremmest af Interesse for sagen (57 %). Herefter kommer deres Ønske om at deltage i et socialt fællesskab (43 %), og det at de Blev opfordret/valgt (42 %). Under

'Andet' skriver flere, at de er opvokset i og med en frivilligkultur, hvor det er naturligt at engagere sig frivilligt for at hjælpe andre.

Jo bedre styregruppen og de øvrige arbejdsgrupper kender borgernes motivationsfaktorer, desto bedre kan de henvende sig til nye potentielle frivillige og invitere dem ind i samarbejdet. Med udgangspunkt i ovenstående kan det derfor konkluderes, at det i rekrutteringen af frivillige i landsbyklyngen Gudme-kongens land er afgørende, at de har interesse for sagen, at de bliver opfordret til at engagere sig, og

at det sociale fællesskab skal prioriteres. Der ligger derfor en vigtig rolle for styregruppen i at få bragt disse elementer i spil, da det kan have betydning, når der skal rekrutteres nye frivillige.

Ser man på landsdækkende undersøgelser, så har 39 % af danskerne lavet frivilligt arbejde inden for det seneste år¹⁰. Blandt respondenterne er det 50 %.

Der er således en god kultur for at involvere sig sammenlignet med resten af landet. Tilsammen med de 66 borgere, som gerne vil kontaktes for at høre om mulighederne for at blive frivillig i klyngesamarbejdet, er det et godt fundament for en bred borgerinvolvement. Samtidigt med det er der en stor gruppe borgere, som mener, det er afgørende, at man involverer

sig i lokalsamfundet, men som ikke selv gør det. 96 % mener, at borgernes engagement er afgørende, men "kun" 50 % gør selv noget.

Et er motivationen til at komme i gang med at lave frivilligt arbejde. Noget andet er det personlige udbytte, man får, når først man er begyndt.

HVAD GIVER DET DIG AT LAVE FRIVILLIGT ARBEJDE? (N=233)

At deltage i et socialt fællesskab (64 %) samt det at gøre noget, som er vigtigt for lokalsamfundet (63 %), er klart det mest betydningsfulde udbytte

ved at lave frivilligt arbejde. Herefter kommer det at gøre noget konkret på et område, som optager den enkelte (40 %).

Det er interessant, at respondenterne i så udpræget grad peger på det sociale fællesskab som det mest værdifulde aspekt ved frivilligt arbejde. Det betyder, at når først man er kommet i gang, er fællesskabet og det at gøre en indsats til fordel for lokalsamfundet vigtigere, end det fx er at lære noget om det, man arbejder med. Derfor er det afgørende, at de

frivillige først og fremmest skal have mulighed for at arbejde med noget af det, de selv synes er vigtigt, og at det sociale fællesskab omkring det frivillige arbejde skal være rart at være del af, da det afgør, om de frivillige bliver eller stopper igen. Det skal styregruppen og de øvrige arbejdsgrupper derfor forsøge at skabe de optimale rammer for.

4.6. KOMMUNESAMARBEJDE

På trods af den borgerdrevne tilgang i projektet spiller samarbejdet med kommunen en vigtig rolle. I styregruppen deltager en kommunal repræsentant på møderne, og kommunen fungerer som økonomiske bidragsyder. I den forbindelse er det oplagt at undersøge kommunens syn på borgerinddragelse.

Borgerinddragelse

I Kommuneplanen 2017-2029¹¹ ses det tydeligt, at borgerinddragelse er et centralt begreb for Svendborg kommune. Bl.a. står der:

"Det bærende princip er, at de store mål skal opnås gennem handling på det lokale niveau"; "Borgerinddragelse er helt essentiel"; "Et væsentligt omdrejningspunkt i områdefornyelsen er borgerinddragelse" og "Svendborg Kommune ønsker en visionær udvikling, hvor borgerne inddrages aktivt og med fokus på "det gode liv", kvalitet og dialogen som redskab til fornyelse og forandring. Borgerinddragelse og samskabelse er nøgleord i dialogen med borgerne."

Det er altså vigtigt for Svendborg Kommune, at borgerne inddrages, og at de har mulighed for at deltage i beslutningsprocesserne. Det er dermed kommunens plan, at borgerne i samskabelse med kommunen, er med til at finde løsninger på problemer af forskellig karakter – fx de landområdesrelaterede udfordringer.

Samarbejde mellem landområder

Svendborg Kommune beskriver i Kommuneplanen 2017-2029, hvordan de ønsker, at byerne og landområderne i kommunen skal understøtte og udvikle hinanden:

"Den enkelte by eller det enkelte område kan og skal ikke tilbyde det hele, og derfor skal kommunens byer udvikles i tæt samspil med hinanden, så byerne er med til at understøtte hinanden."

Endvidere skriver de i forlængelse heraf, hvordan byerne tidligere har kæmpet imod hinanden:

"Historisk har byplanlægningen i høj grad været præget af "bykamp", hvor hver enkelt by og landsby har udviklet sig parallelt, og hvor vækst [...] kun var til gavn for en enkelt by. Samfundsudviklingen har imidlertid

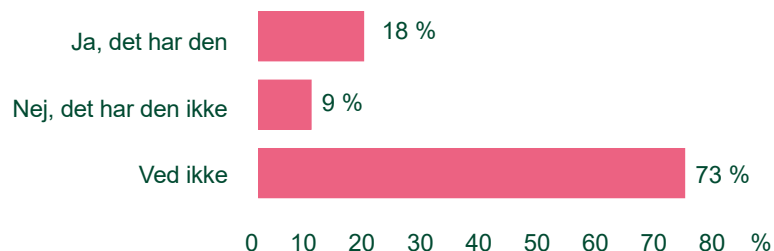
overhalet denne form for politik [...] Det er derfor nødvendigt at tænke byudvikling på tværs af byer og landområder."

I Kommuneplanen 2017-2029 beskrives det, hvordan en af løsningerne på disse udfordringer kan findes i dannelsen af landsbyklynger. Om landsbyklynger står der bl.a.:

"Landsbyklynger er en metode for landsbyudvikling, som skal understøtte samarbejder på tværs af lokalbyer og/eller landsbyer. Formålet med arbejdet med landsbyklynger er at vise nye veje for, hvordan et samarbejde på tværs af byer kan skabe grundlag for det gode liv uden for hovedbyen. I en landsbyklynge finder flere lokalbyer og/eller landsbyer sammen i et fællesskab, og byerne og deres borgere samles om, deler og fordeler alt fra identitet og institutioner til foreninger og rekreative tilbud [...] Arbejdet med landsbyklynger har således også til formål at styrke en stedsidentitet, det sociale fællesskab, fælles fysiske faciliteter og aktivitetsmuligheder."

For at kortlægge borgeres kendskab til de kommunale ambitioner om samskabelse, bliver respondenterne spurgt til deres viden på området.

VED DU, OM DIN KOMMUNE HAR BESKREVET, HVORDAN DE SER OG VÆGTER SAMARBEJDER MELLEM BORGERE OG KOMMUNE? (DET KAN FX VÆRE I EN CIVILSAMFUNDSPOLITIK) (N=463)

73 %, ved ikke, hvad der er beskrevet ift. kommunens syn på samarbejdet med borgerne. 18 %

ved, at der findes noget, mens 9 % ikke tror, det er beskrevet.

Trods politikken og ønsket om at sikre borgerinddragelsen, er det langt fra alle, der er klar over, hvordan man som borger kan få indflydelse på den lokale udvikling. Godt tre ud af fire respondenter er reelt ikke er klar over, i hvilken grad samarbejdet mellem borgerne og kommunen er prioriteret, og hvad rammerne for samarbejdet er fra kommunens side.

Kommunen er som tidligere skrevet repræsenteret i styregruppen for klyngeprojektet, og det bliver derfor en vigtig opgave fremadrettet at få kommunikeret, at klyngesamarbejdet er et aktivt og strategisk vigtigt samarbejde mellem borgere og kommune.

4.7. MØDESTEDER

Mødesteder har stor betydning for hverdagslivet. Ofte bliver mødestedets betydning først synlige, når et mødested lukker eller bliver nedlagt. Ikke blot forsvinder der et sted med en funktion, der forsvinder også et rum for socialt samvær. I dagligdagen styrker mødesteder det personlige netværk og fællesskabet blandt borgerne. Mødesteder har

således stor betydning for den enkeltes sundhed og velbefindende. Sådan er det også for borgerne i landsbyklyngen Gudmekongens land.

I forskningen omkring landsbyklynger skelner man mellem tre typer af mødesteder: (1) formelle mødesteder, (2) uformelle mødesteder og (3) tredje mødesteder¹².

FORMELLE MØDESTEDER

Formelle mødesteder er designet oppefra til bestemte aktiviteter. Man mødes med en forventning om et forudbestemt læringsudbytte, og det er planlagt, hvad man mødes om. Deltagerne har derfor en formel rolle som eksempelvis menighedsmedlem, elev eller foreningsmedlem.

Eksempler på disse mødesteder er kirken, skolen eller hallen.

UFORMELLE MØDESTEDER

Uformelle mødesteder er skabt nedefra gennem hverdagslivet. Man kommer oftest med et formål, men man mødes tilfældigt og snakker om løst og fast. Der er ikke et forudbestemt læringsudbytte.

Eksempler på disse mødesteder er købmanden, genbrugsstationen og stranden.

TREDJE MØDESTEDER

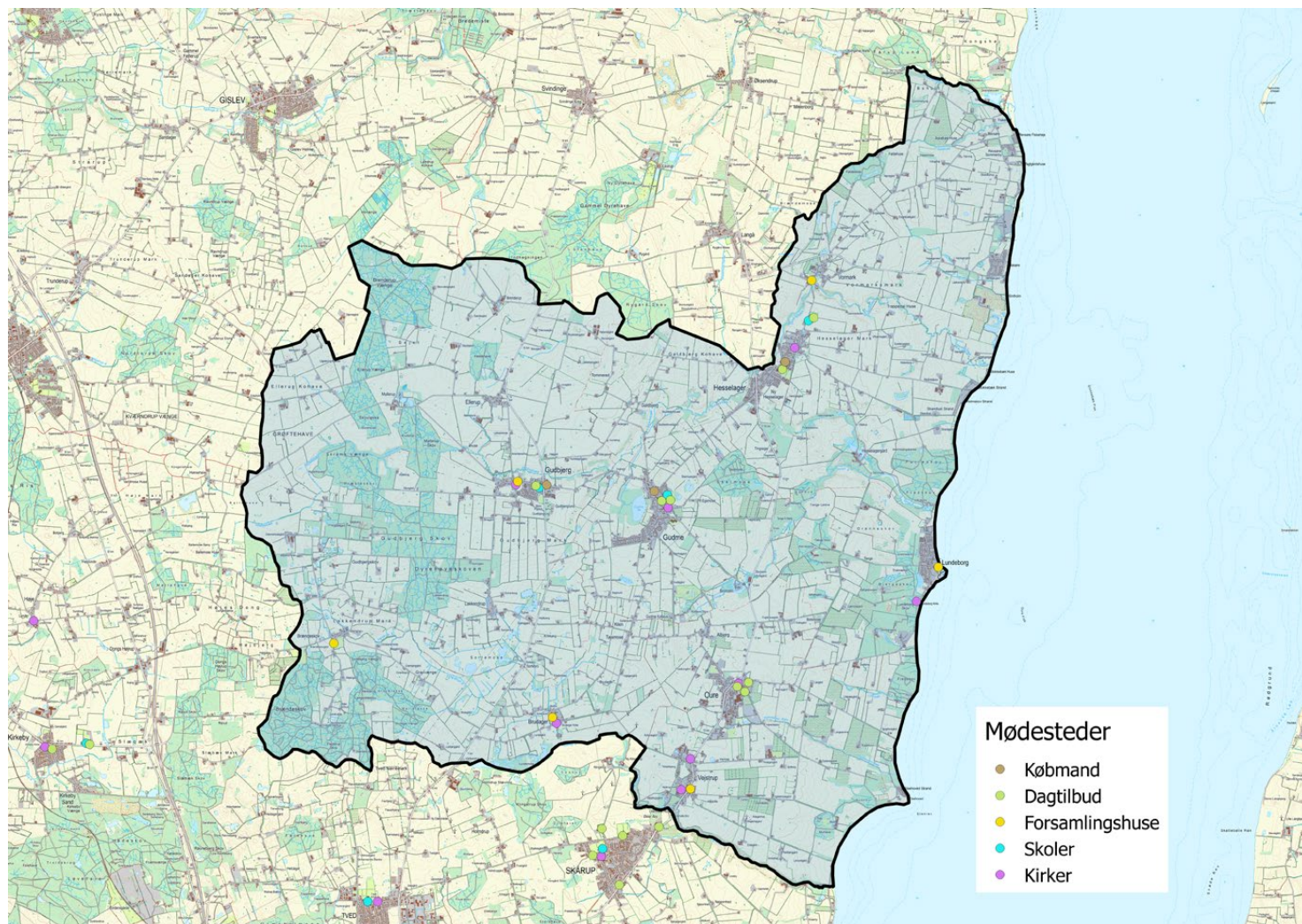
Tredje mødesteder er steder, hvor det sociale samvær er det primære formål. Det er ikke forudbestemt, hvad læringsudbyttet er.

Eksempler på tredje mødesteder er forsamlingshuset, kroen og den årlige sommerfest.

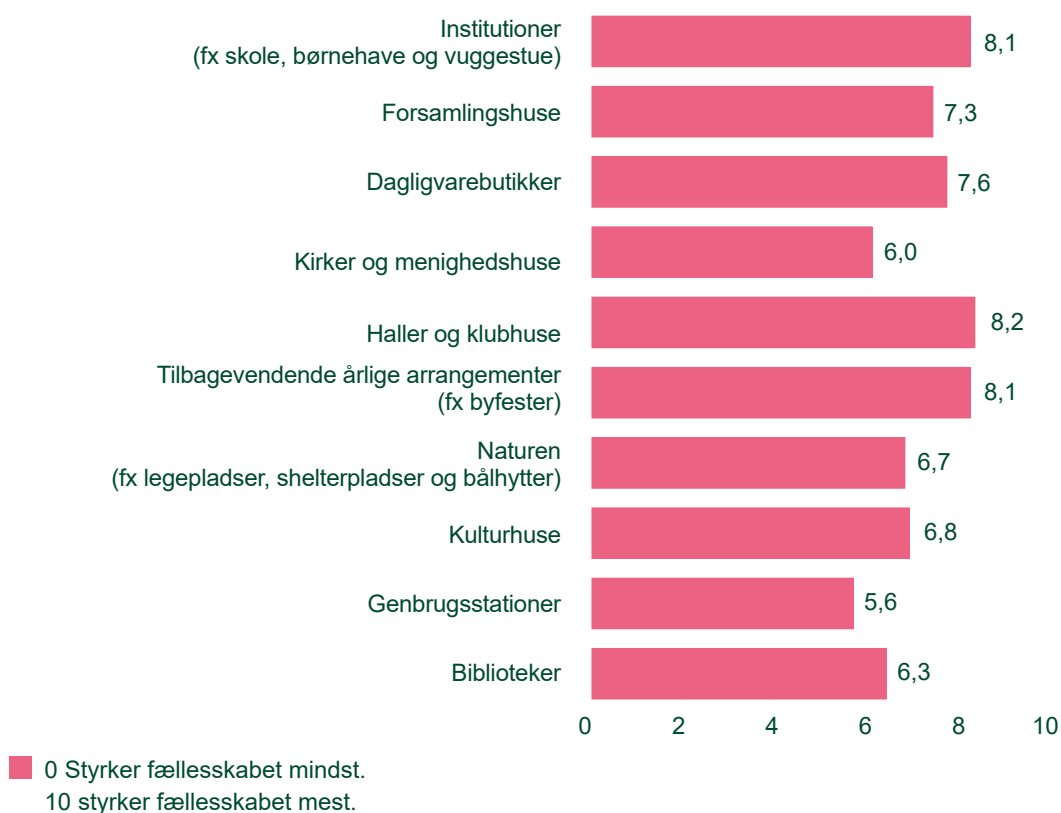
En lang række af de mødesteder, der findes i klyngen, er blevet kortlagt. Det er bl.a. sket på et borgermøde i august 2017, hvor de ca. 60 deltagere blev spurgt hertil. Sammen med borgernes syn på en række centrale mødesteder giver det et overblik over antallet af mødesteder og deres betydninger for befolkningen. I det videre forløb kan denne del af kortlægningen og viden herfra bruges til at kvali-

ficere de lokale planer med hvilke mødesteder, der skal prioriteres for at styrke fællesskabet på tværs af landsbyerne.

Borgerne bliver i spørgeskemaundersøgelsen bedt om at vurdere en række mødesteders betydning for fællesskabet. De skal svare på en skala fra 0-10, hvor 0 styrker fællesskabet mindst og 10 styrker fællesskabet mest.

HVILKE MØDESTEDER HAR POTENTIALE TIL FREMADRETTET AF STYRKE FÆLLESSKABET PÅ TVÆRS AF LANDSBYERNE? (N=452)

Tabellen viser de forskellige typer af mødesteder og den gennemsnitsvurdering, som borgerne giver dem i spørgeskemaet. Haller og klubhuse vurderes til at have størst betydning skarpt efterfulgt af Insti-

tutioner (8,1) og Tilbagevendende årlige arrangementer (8,1). Men også Dagligvarebutikker (7,6) og Forsamlingshuse (7,3) vurderes af borgerne til at have stor betydning som et fælles mødested.

I forhold til de tre typer mødesteder, så er Haller og klubhuse og Institutioner eksempler på formelle mødesteder, hvor man mødes med en forventning om et forudbestemt læringsudbytte. Denne type mødested er også vigtigt for lokalsamfundet, da det hænger sammen med et grundlæggende behov for at få hverdagen til at fungere. Dagligvarebutikker er et eksempel på et uformelt mødested, hvor man mødes tilfældigt med et bestemt formål, mens Tilbagevendende årlige arrangementer er et eksempel på et 'tredje mødested'. Det betyder, at det sociale samvær er i fokus, at det er lidt tilfældigt, hvem man møder, og hvad man taler om. I den type mødested ligger der et frirum og en åbenhed i forhold til at møde andre mennesker.

Fremadrettet skal landsbyklyngen Gudmekongens land arbejde med at tilpasse særligt Institutioner samt Haller og klubhuse, så de i stadig højere grad kan fungere som mødesteder, der samler befolkningen på tværs. Ligeledes er det vigtigt, at der i lands-

byklyngen bliver arbejdet med, at de formelle mødesteder også kommer til at fungere som uformelle og tredje mødesteder, således at mødestederne får flere forskellige funktioner. På den måde vil de også få en større rolle og betydning i lokalsamfundet.

Borgerne har ud over de nævnte mødesteder også haft mulighed for at skrive andre mødesteder, der har betydning for fællesskabet. Her bliver nævnt mange forskellige steder og arrangementer, som enten allerede nu eller for fremtiden kan få betydning i forhold til at få borgerne til at mødes på tværs. Fx nævnes badebroer og fællesspisninger. Derudover pointeres det, at det er vigtigt, der i fremtiden fokuseres på steder og begivenheder, der kan samle alle aldersgrupper med vidt forskellige interesser. Enkelte skriver også, at det ikke alene handler om mødesteder, men kulturen for hvordan man møder andre, og at man skal være opmærksom på at byde tilflyttere velkommen.

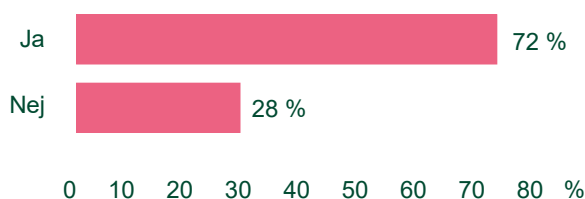
4.8 AKTIVITETSUDBUD

Fritidslivet har stor betydning for danskerne. Det gode liv på landet hænger sammen med et aktivt liv med mulighed for fritidsaktiviteter. Gode aktivitetstilbud er med til at gøre et område attraktivt, og det både tiltrækker og fastholder borgere. Målet har derfor været at kortlægge det nuværende aktivitetsudbud, samt at undersøge hvad borgerne i klyngen ser af behov ifm. fritidsaktiviteter i fremtiden.

På en rangliste over den bedste facilitetsdækning i Danmark indenfor idrætsfaciliteter ligger Svendborg på en 36. plads ud af landets i alt 98 kommuner¹³. Det er en middelmådig placering i den bedste

halvdel, som vidner om en generelt god dækning på facilitetsområdet, der dog sagtens kan forbedres. Dækningen bliver målt ud fra antallet af faciliteter i forhold til indbyggertallet. I landdistrikterne ses det ofte, at borgerne har længere til idrætsfaciliteterne end til gengæld ikke at være så mange om at dele dem.

ER DU TILFREDS MED UDBUDET AF FRITIDS- OG AKTIVITETSTILBUD I DIT LOKALOMRÅDE? (N=446)

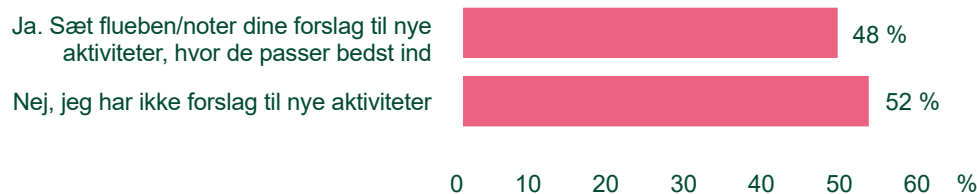
Størstedelen (72 %) er tilfredse med det fritids- og aktivitetsudbud, der findes i lokalområdet. Men det er

dermed samtidigt også over hver fjerde (28 %), som ikke er tilfredse.

Hvis ovenstående besvarelser opdeles efter aldersgrupper, viser der sig dog et anderledes billede. Jo yngre respondenterne er, desto mindre er deres tilfredshed med fritids- og aktivitetsudbudet. Fx er

kun 39 % af respondenterne under 30 år tilfredse, mens hele 79 % af respondenterne over 60 er tilfredse.

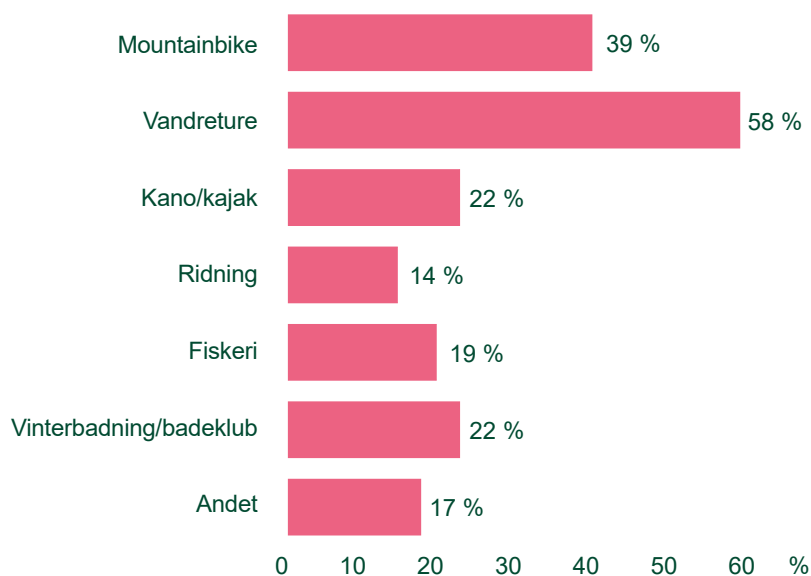
HAR DU FORSLAG TIL NYE AKTIVITETER? (N=446)

Borgerne har mulighed for at komme med idéer til nye aktivitetsudbud. 48 % og dermed næsten halvdelen har idéer hertil, mens 52 % ikke har. Idéerne

fordeler sig på tre overordnede kategorier: Natur og outdoor, Idræt og motion samt Kultur¹⁴.

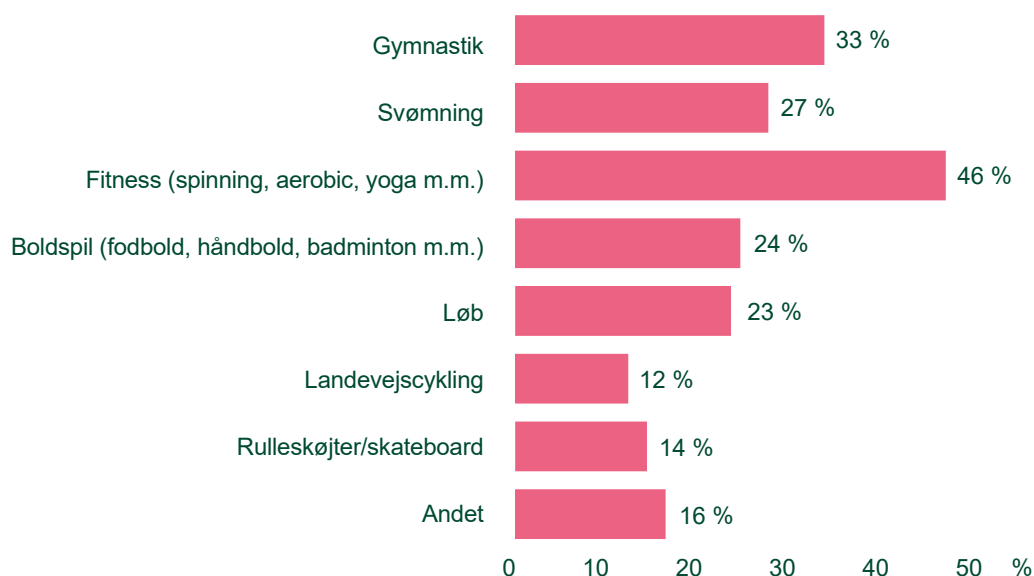
NATUR OG OUTDOOR (N=512)

Inden for Natur og outdoor er Vandreture (58 %) den store højdespringer, mens Mountainbike (39 %) placerer sig som en klar nummer to. Herefter ligger de øvrige forslag relativt tæt efter hinanden. Under 'Andet' nævner flere forskellige typer af tiltag, som knytter sig til vandreture i området: Der bliver fx ud-

trykt ønske om kombinere vandringer i naturen med kultur og historie, vandreture efter GPS, vandreture med naturvejledere, vandreture arrangeret som walk-and-talk, samt fælles gå- og cykelture med udgangspunkt i hver af byerne.

IDRÆT OG MOTION (N=226)

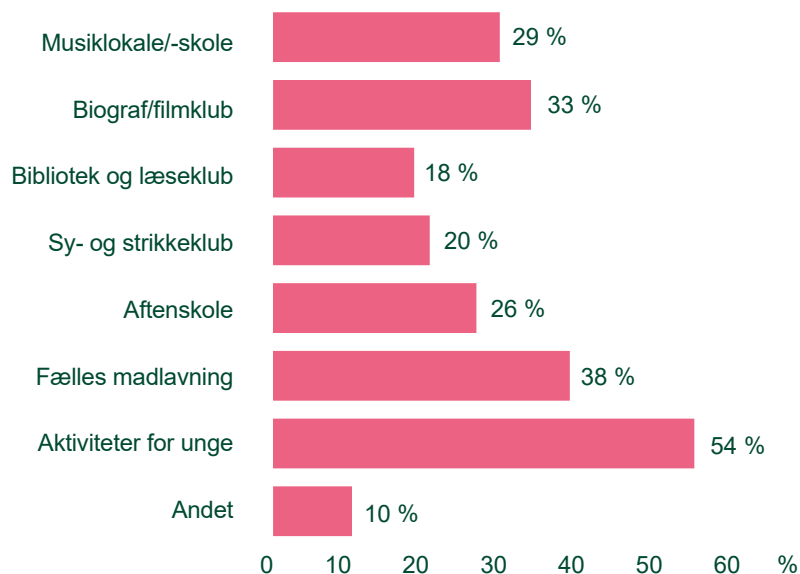
Inden for Idræt og motion fordeler respondenternes svar sig bredt på flere kategorier med Fitness (46 %), Gymnastik (33 %) og Svømning (27 %) som de mest populære. Under 'Andet' nævnes igen en lang række forskellige forslag. Bl.a. at selvom håndbolden spiller en afgørende kulturel rolle i området, så er det vigtigt,

at den heller ikke kommer til at fylde for meget. Der skal også være plads til andre aktiviteter. Fx har GOG en stor elitesatsning, hvilket gør, at mange falder fra, når der bliver for stort fokus på niveauet. Endvidere efterspørges flere aktiviteter, som man ikke skal være medlem for at deltage i.

Det vil i forlængelse af denne rapport være oplagt at invitere DGI Fyn og de lokale foreninger til en præsentation af borgernes efterspørgsel, da det

kan bidrage til den generelle foreningsudvikling i området.

KULTUR (N=242)

Inden for Kultur er det mest efterspurgt Aktiviteter for unge (54%). Derudover er også Fælles madlavning (38 %) og Biograf/filmklub (33 %) efterspurgt. Under 'Andet' foreslås alt fra kreative værksteder og

husflidsarrangementer til musikundervisning/-tilbud og fælles foredrag. Generelt nævner flere vigtigheden af, at der arrangeres begivenheder, som er fælles for hele klyngen.

På samme måde som tilfredsheden med udbuddet af fritids- og aktivitetstilbud er afhængig af respondenternes alder, ligeledes er deres forslag til nye aktiviteter. Eksempelvis er der blandt de unge en endnu større efterspørgsel efter fitnessaktiviteter og

mountainbike, mens der for de ældre er en tilsvarende for gymnastik og særligt vandreture. På det kulturelle område er alle aldersgrupper enige om, at aktiviteter til de unge er det mest efterspurgt.

HVILKE ARRANGEMENTER ER BEDST TIL AT SAMLE BORGERNE PÅ TVÆRS AF KLYNGEN? (MAX 3 SVAR) (N=437)

Sportsstævner og konkurrencer (48 %) samt Koncerter og musikalske arrangementer (45 %) er de mest oplagte arrangementer at samarbejde om på tværs af klyngen. Derudover vurderes det også, at

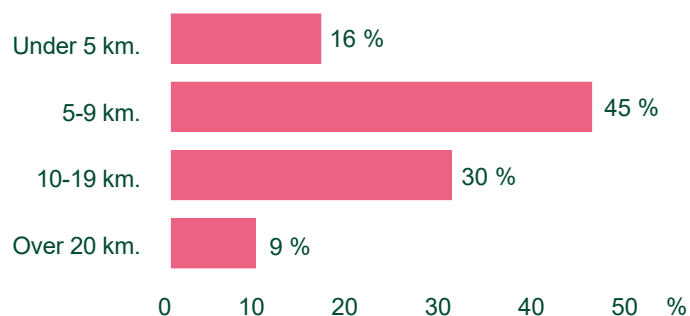
Årstidsfester (38%), Markedsdage (33 %) og Fællesspisning (30 %) vil være relevante at fokusere på i det videre forløb.

Borgerne svarer også på, hvor langt de er villige til at transportere sig til deres fritidsinteresser. Hvis kvaliteten i aktivitetsudbuddene skal sikres, vil det flere steder betyde, at aktiviteterne vil blive placeret rundt om i klyngen, og borgerne vil derfor have

forskellige afstande for at kunne deltage. Derfor er det vigtigt at undersøge, hvor langt de faktisk er villige til at transportere sig, når de skal deltage i fritidsaktiviteter.

HVOR LANGT ER DU VILLIG TIL AT TRANSPORTERE DIG TIL DIN FRITIDSINTERESSE? (N=439)

Kun 16 % er ikke villige til at bevæge sig mere end 5 km efter det rette aktivitetstilbud. Det kan derfor

konkluderes, at der er en udpræget villighed til at transportere sig rundt i klyngen.

Fællesskaber, foreninger, steder og arrangementer

På et borgermøde er områdets fællesskaber, foreninger, steder og arrangementer blevet kortlagt.

Oversigten giver et indtryk af, hvor meget der sker i området. Oversigten dækker både Foreninger og fællesskaber samt Steder og arrangementer. Altså både mødesteder og aktiviteter.

LUNDEBORG

Foreninger og fællesskab

Quindeklub, Cigarklub, Sejlklub, Kajakklub, Gågruppen, Borgerforening, Musikforening, Bazargruppen, Madlavning for finere mænd, Vinterbadere, Menighedsråd, Torsdagsdamer, Petanqueklub, Lundeborgsvenner, Læsekreds og Filmklub.

Steder og arrangementer

Vandværk, Musik i smøjen, Aktivhuset, Havnefest, Fællesspisning, Fredagsbar, Legeplads, Aktivitetsplads, Pakhuset og Banko og Jernaldermarked.

HESELAGER/VORMARK

Foreninger og fællesskab

Gymnastikforening, Menighedsrådet, Hesselagergruppen (facebook), Revsøre sommerhusforening, Badebro, Hesselager Forenede Sportsklubber, Borgerforening og Hesselager ældredræt.

Steder og arrangementer

Hesselager Kirke, Sportsuge, Strikkeaftener, Julepynt i Hesselager, Hesselagertæppet, Vormark forsamlingshus, Vormark kreativklub, Infotavle i Menu, Fællesspisning/folkekøkken, 4. maj gudstjeneste, Hesselager fitnesshus og Hesselager Sport og Kultur.

OURE/VEJSTRUP

Foreninger og fællesskab

Oure Sogns borgerforening, Baptistkirken (forening), Inca Spejderne Sydfyn, Oure/Gudme idrætsforening, Oure traditioner, Vejstrup borgerforening, De store kanoner, Koret opsang, Valgmenigheden, Menighedsrådet, Portvinsklubben, Husmoderforeningen, Spejderne i Vejstrup Ådal, Nabohjælp, Folk og fæ (lokalt blad) og Vejstrupborger.dk.

Steder og arrangementer

Vores hus i Oure, Oure Park/Waterlife, DM i dressur på Broholm, Vejstrup forsamlingshus, Vejstrup julemarked, Vejstrup efterskole, Øster Åby friskole og kulturaftener.

GUDME/GUDBJERG

Foreninger og fællesskab

Gudme Lokalhistoriske Forening, Gudme Sangforening/kor, Gudbjerg landsbyråd, Kreativ café på Gudme bibliotek, Foreningen Gudme fælleshus, Gudme sølaug, Gudbjerg idrætsforening, Gudbjerg beboerforening, Gudbjerg husflid, Gudbjerg familie og samfund, Gudbjerg menighedsråd, Nørkleklub og Plejehjemets venner i Gudbjerg.

Steder og arrangementer

Stokkebækskolen – Hesselager, Gudme og Gudbjerg, Lokalhistorisk arkiv, Gudme bibliotek, Kirken, Gudbjerg forsamlingshus, DagligBrugsen Gudbjerg, Gudbjerglund, Fællesspisning i Gudbjerg og Morgensang i kirken.

BRUDAGER/LAKKENDRUP/BRÆNDESKOV

Foreninger og fællesskab

Brudager pensionistklub, Brudager folkedansere, Brudager bylaug, De kedelige mænd, Lakkendrup bylaug,

Steder og arrangementer

Brændeskov – skydning, kroket, fodbold, gymnastik, tennis, bueskydning, fællesspisning, kirken.

5.

FREMTIDS- PERSPEKTIVER

Som rapporten tidligere har konkluderet, så er borgerne i Gudmekongens land klar over, at de er nødt til at samarbejde på tværs af landsbyerne og lokalområderne, hvis de enkelte lokalsamfund skal overleve. Borgerne er også klar over, at deres engagement spiller en afgørende rolle, hvis det skal lykkes. Opgaven bliver derfor nu, at få skabt et bredere engagement.

66 respondenter giver i borgerundersøgelsen udtryk for, at de gerne vil kontaktes for at høre mere om mulighederne for at blive frivillig i landsbyklyngen. Gudmekongens land står derfor med et godt udgangspunkt og fundament til det videre arbejde. Der venter nu flere spændende opgaver for styregruppen, når der skal sættes kurs for fremtiden.

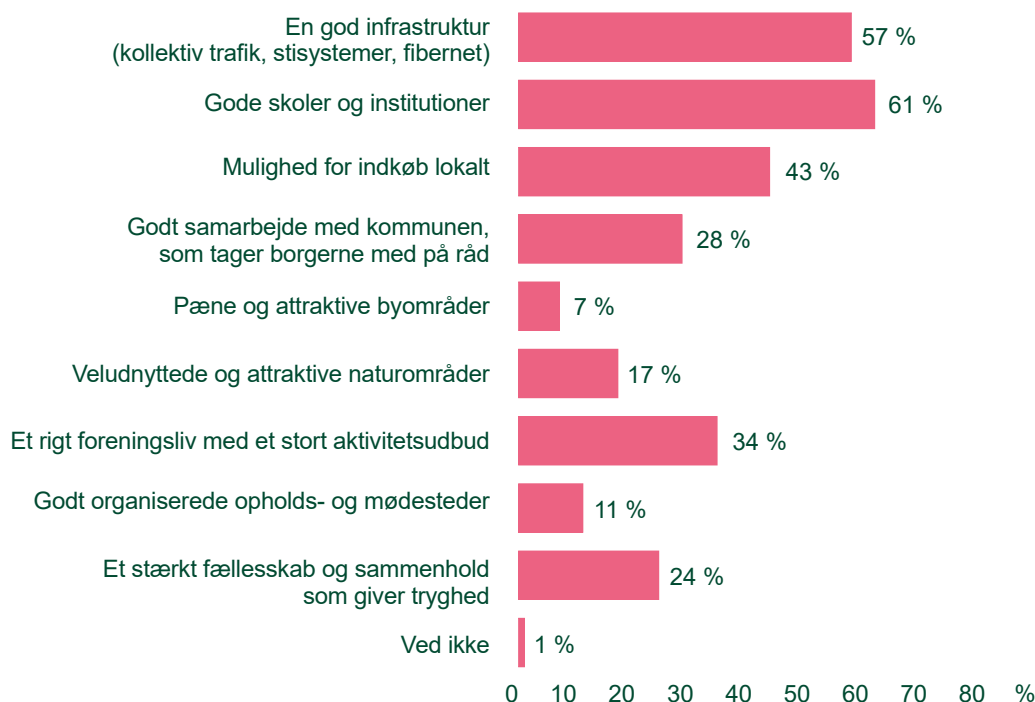
5.1. FOKUSPUNKTER I FREMTIDEN

For at blive klogere på hvilke fokuspunkter, klyngen skal arbejde videre med fremadrettet, har styregruppen (1) spurgt til borgernes perspektiver for fremtiden og (2) gennemført fire dialogmøder omhandlende forslag til fokusområder for det videre arbejde. De to dele skal i tråd med resten af

kortlægningen bruges som grundlag til at lave en strategiplan i den sidste fase af processen. Strategiplanen formuleres på vegne af hele klyngen og fokuserer på de indsatsområder og fælles mål, der skal arbejdes med i fremtiden.

HVILKE FOKUSPUNKTER SYNES DU, GUDMEKONGENS LAND SKAL SAMARBEJDE OM FREMADRETTET? (MAX 3 SVAR) (N=435)

Gode skoler og institutioner (61 %) og En god infrastruktur (57 %) er de to vigtigste fokuspunkter, der

skal samarbejdes om fremadrettet.

57 % af respondenterne tilkendegiver, at en god infrastruktur er meget vigtig. Hvis ikke infrastrukturen fungerer, bliver det vanskeligt at komme omkring i klyngen og dermed også vanskeligt at bakke op om de fritidsaktiviteter og institutionstilbud, som ligger forskellige steder i klyngen. Det gjorde sig fx også gældende i forhold til, at flere prioriterer fællesskabet i landsbyen frem for i klyngen. Det kræver udviklede sti- og busforbindelser at binde landsbyerne sammen, så børn og voksne kan komme sikkert rundt. Med ønsket om et stærkt fællesskab og sammenhold i lokalområdet lever respondenterne op til den helt grundlæggende kultur med virkelyst, der tidligere er beskrevet.

Der er ingen tvivl om, at borgerne – og dermed de enkelte landsbyer – står stærkere, hvis det formår at stå sammen om områderne infrastruktur, gode

skoler og institutioner. Kan borgerne og lokalområderne overføre kulturen omkring et stærkt fællesskab og sammenhold til klyngesammenhængen, står de samlet stærk overfor eksempelvis kommunen, når nye løsninger skal forhandles.

Borgerne fik i undersøgelsen ligeledes mulighed for at komme med idéer til øvrige fokuspunkter, som klyngen skal samarbejde om fremadrettet. Her kom flere konkrete forslag frem. Fx ønskes flere aktiviteter og faciliteter til de unge i form af eksempelvis skateboardbaner og ungdomsklubber; bedre kommunikation mellem byerne, hvilket allerede er et fokusområde i projektet; flere byggegrunde, som skal lokke nye tilflyttere til samt en velkomstkommité for de nye borgere i området; fibernet og bredbånd; og toiletfaciliteter ved de udendørs mødesteder.

DIALOGMØDER OM FOKUSPUNKTER I DET FREMADRETTEDE ARBEJDE

Styregruppen har afholdt fire dialogmøder i form af fokusgruppeinterviews. De fire målgrupper var menighedsrådene, Gudme lokalhistoriske forening og arkiv, Gudme Plejecenter og 9.Y på Stokkebækskolen. Alle har de bidraget med forskellige perspektiver på den fremtidige lokale udvikling. Nedenstående citater viser de vigtigste pointer, som styregruppen har valgt ud fra de fire fokusgruppeinterviews.

Menighedsrådene

- Kirken som socialt omdrejningspunkt i lokalområdet.
- Kirken kan bidrage med åbenhed og mangfoldighed.
- Præstegården i Gudme kan omdannes til et lokalt medborgerhus og erstatte det nedlagte forsamlingshus.
- Der er allerede et stærkt samarbejde på tværs af sognene. Både i forhold til drift, vedligehold, administration og ved arrangementer.

Gudme lokalhistoriske forening og arkiv

- Der er brug for samlingssteder og foreningshuse til at danne rammen om lokale fællesskaber.
- Alle skal behandles ens ved at blive behandlet forskelligt.
- Det er vigtigt med et fælles overblik over, hvad der sker i området.
- Beboerforeningerne har en bred appel og et stort potentiale - de skal derfor inddrages i arbejdet.
- Gudmekongens land kan ses som en paraplyorganisation, der samler kræfterne på tværs.
- Den kollektive trafik er et vigtigt tema.

Gudme Plejecenter

- Det er vigtigt at kunne blive boende i sit lokalområde, når man bliver ældre.
- Den lokale busservice er afgørende for at få en hverdag til at fungere.
- Forsamlingshusene har været lokale kraftcentre, hvor borgere har mødtes til forskellige arrangementer.
- Plejecentret Gudbjerg har gode samarbejder med den lokale kirke, foreningen Gudbjerg Venner mv.

9.Y på Stokkebækskolen

De unge fortæller i en række korte videoklip om deres fremtidsdrømme for området. Kan de drømme om et bedre lokalsamfund, så bliver det måske muligt for dem at blive i området.

Videoerne kan ses på Gudmekongens lands YouTube-kanal: https://www.youtube.com/channel/UCn1GYm_CMR19KulXP-uVjHg

5.2 DET VIDERE ARBEJDE MED LANDSBYKLYNGEN

Erfaringerne fra andre landsbyklynger viser, at når det lykkes at etablere en stærk landsbyklynge, så er organiseringen på plads, kommunikationen binder områderne sammen, og involveringen af borgerne sker bredt¹⁵. Alt det er styregruppen i Gudmekongens land godt i gang med.

Afslutningsvis vil rapporten fremhæve fire tværgående perspektiver, der er vokset frem af analysen. I den forbindelse tages der udgangspunkt i en S.W.O.T analyse, som bygger på hhv. styrker, svagheder, muligheder og trusler.

STYRKER

- Landsbyklyngen Gudmekongens land udgøres af den gamle Gudme Kommune. Området har derfor tidligere samarbejdet som en helhed.
- Området er placeret naturskønt på Sydfyn med både hav, skov, bakker og dale i nærheden.
- Byerne i klyngen har hver især stærke karakteristika.
- 50 % deltager i frivilligt arbejde, hvilket viser en god kultur for frivillighed.

MULIGHEDER

- 92 % af respondenterne ser samarbejdet mellem landsbyerne som en forudsætning for, at de enkelte landsbyer overlever. Det viser opbakning til klyngetanken.
- 84 % er villige til at bevæge sig op til 9 km efter det rette aktivitetsudbud. Der er dermed stor villighed til at bevæge sig på tværs af klyngen for at deltage i fælles arrangementer i fritiden. Det giver foreningerne mulighed for at samarbejde om aktiviteter.
- 66 borgere ønsker at høre mere om muligheden for at blive frivillig i klyngen.
- Mange borgere ønsker at der fremadrettet kommunikeres via mails/nyhedsbreve og Facebook. Hvis de kommunikationskanaler benyttes, kan målgruppen være stor.
- Samlet set er der blandt respondenterne 792 forslag til nye aktiviteter inden for Natur og outdoor, Idræt og motion samt Kultur.
- 96 % af respondenterne mener, det er nødvendigt, at borgerne involverer sig aktivt.

UDFORDRINGER

- Klyngens befolkningstal er faldende. Samtidigt med det er aldersgennemsnittet steget hurtigere end på landsplan. Der kommer i den forbindelse flere pensionister i klyngen og færre i den arbejdsdygtige alder.
- Flere af klyngens byområder mangler at gennemgå en transformation og fornyelse.

TRUSLER

- Meget få respondenter kender til kommunens ambitioner om at samarbejde med borgerne. Det kan true klyngens fremtid, hvis ikke borgerne bliver klar over, at de har en stor rolle at spille i forhold til at fastholde kvaliteten i den service, der er, og udvikle nye løsninger i samarbejde med kommunen.
- Kun 6 % vurderer fællesskabet i klyngen til at have større betydning end fællesskabet lokalt.
- Respondenterne føler større tilknytning til deres lokalområde end de gør til klyngen.
- Kun 36 % er parate til at nedlægge faciliteter og mødesteder for at sikre, at de resterende fastholder og forbedrer såvel kvaliteten som aktiviteten.

Styregruppen udpeger på baggrund af den viden, der er opnået via kortlægningen og denne rapport, en samlet vision for klyngen. Visionen skal udstikke retningen for klyngen i fremtiden. Med udgangspunkt heri beslutter og udpeger styregruppen hvilke indsatsområder, de vil prioritere. Indsatsområderne er de områder, som styregruppen prioriterer og vurderer, der skal arbejdes videre med.

Herfra er det op til styregruppen at få involveret de frivillige, som kan arbejde med de forskellige temabaserede indsatsområder. Med udgangspunkt i klyngens organisering, vil det være oplagt at danne arbejdsgrupper ud fra hver enkelt af disse. Det vil være naturligt at lade arbejdsgrupperne selv arbejde med en kvalificering og konkretisering af de indsatsområder, som udvælges.

Visionen og de valgte indsatsområder danner grundlag for de kommende handleplaner, som udarbejdes af de enkelte arbejdsgrupper og strategiplanen, som udarbejdes af styregruppen. Strategiplanen er en strategisk plan, der fungerer som pejlemærke for den langsigtede udvikling af området. Den skal vise vejen for initiativer, der på sigt sættes i gang - og sikre en fortsat positiv udvikling. Strategiplanen for Gudmekongens land forventes at ligge færdig ved udgangen af 2018.

6.

LITTERATURLISTE

Center for frivilligt socialt arbejde (CFSA):
6 faktorer, der motiverer og fastholder frivillige, 2016.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA):
Tal om det frivillige Danmark: Analyse af befolkningens frivillige engagement (1:3). Frivilligrapport, 2016-2018.

Erhvervsministeriet:
Regional- og Landdistriktpolitisk Redegørelse, 2017.

Fridberg, Torben & Lars Skov Henriksen:
Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012, 2014.

Laursen, Lea Holst, Morten Frølund & Pia Heike Johansen:
Landsbyklynger som mulig udviklingsstrategi – Muligheder og Barrierer, En forundersøgelse for DGI og Realdania, Aalborg Universitet og Syddansk Universitet, 2015.

Pilgaard, Maja & Steffen Rask:
Danskernes motions- og sportsvaner, 2016. Idrættens Analyseinstitut.

Sekretariatet for landsbyklynger:
Evaluering af Pilotprojekt Landsbyklynger, 2017.

Svendborg Kommune:
Kommuneplan 2017-2029, 2017.

Toft, Jonna & Søren Prehn Jensen:
Idrætsfaciliteter i Danmark 2017. Nøgletal fra facilitetsdatabasen.dk, 2017. Idrættens Analyseinstitut i samarbejde med Lokale og Anlægsfonden.

WEBKILDER

Danmarks Statistik
<http://www.dst.dk/da/statistik/>

Realdania
<https://realdania.dk/>

Sekretariat for landsbyklynger
www.landsbyklynger.dk

7.

NOTER

- ¹ Regional- og Landdistriktpolitisk Redegørelse, Erhvervsministeriet, 2017, s.9.
- ² Regional- og Landdistriktpolitisk Redegørelse, Erhvervsministeriet, 2017, s.7.
- ³ Evaluering af Pilotprojekt Landsbyklynger, Sekretariat for landsbyklynger, 2017.
- ⁴ www.landsbyklynger.dk.
- ⁵ www.realdania.dk
- ⁶ Landsbyklynger som mulig udviklingsstrategi – Muligheder og Barrierer, En forundersøgelse for DGI og Realdania, Aalborg Universitet og Syddansk Universitet, 2015, s. 59.
- ⁷ Alle tallene fra kapitel 3.3., Demografisk udvikling og profil, stammer fra Danmarks Statistik.
- ⁸ Evaluering af Pilotprojekt Landsbyklynger, Sekretariat for landsbyklynger, 2017.
- ⁹ Kategorierne fra spørgsmålene omkring frivilligt arbejde er lavet med inspiration fra rapporten "Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012" samt guiden "6 faktorer, der motiverer og fastholder frivillige".
- ¹⁰ Tal om det frivillige Danmark: Analyse af befolkningens frivillige engagement (1:3). Frivilligrapport 2016-2018, 2017.
- ¹¹ Kommuneplan 2017-2029, Svendborg Kommune, 2017.
- ¹² Landsbyklynger som mulig udviklingsstrategi – Muligheder og Barrierer, En forundersøgelse for DGI og Realdania, Aalborg Universitet og Syddansk Universitet, 2015, s. 12-14.
- ¹³ Idrætsfaciliteter i Danmark 2017. Nøgletal fra facilitetsdatabasen, Jonna Toft og Søren Prehn Jensen, Idrættens Analyseinstitut i samarbejde med Lokale og Anlægsfonden, 2017, s.30.
- ¹⁴ De tre kategorier med tilhørende svarmuligheder er dannet på baggrund af svarene på en række åbne spørgsmål i borgerundersøgelserne fra Pilotprojekt Landsbyklynger samt rapporten Danskernes motions- og sportsvaner 2016, udgivet af Idrættens Analyseinstitut.
- ¹⁵ Evaluering af Pilotprojekt Landsbyklynger, Sekretariat for landsbyklynger, 2017, 11-12.

Svendborg
Kommune

